

MĚLNICKÝ
OSVĚTOVÝ
&
OKRAŠLOVACÍ
SPOLK

OBČASNÍK mělnický

květen 2005 • Informační bulletin Mělnického osvětového a okrašlovacího spolku

VALNÁ HROMADA MOOS 24. ÚNORA 2005 ❖ POZNÁMKY K PARKOVÁNÍ VE MĚSTĚ ❖ Z AKCÍ MOOS: DEN PRO VĚŽ (11. ZÁŘÍ 2004) • DEN MĚLNICKÝCH PAMÁTEK (16. DUBNA 2005) • MÍSTA ZNÁMÁ I NEZNÁMÁ (KOSTEL SV. VAVŘINCE 3. ŘÍJNA 2004, MĚLNICKÝ ZÁMEK 24. ŘÍJNA 2004) • SLAVNOSTNÍ KONCERT V CHRÁMU SV. PETRA A PAVLA (1. KVĚTNA 2005) ❖ ZPRÁVY ❖ SYLVA DOBALOVÁ: POZNÁMKA K OBRAZU KARLA ŠKRÉTY Z KOSTELA SV. VAVŘINCE V PŠOVCE ❖ MARTIN MÁDL: NÁSTĚNNÉ MALBY JANA EZECHIELA VODŇANSKÉHO V KOSTELE SV. VAVŘINCE V PŠOVCE U MĚLNÍKA

VALNÁ HROMADA

Mělnického osvětového a okrašlovacího spolku 24. února 2005

Zápis

Schůze tato započala po úvodní prezenci v 17.40 hodin slovy z úst páně F. Černického, jenž hluboce zafilozofoval o potřebnosti tohoto shromáždění a myšlenkami několika moudrých mužů okrášlil začátek celého sezení. Za všechny – Karel IV. v předmluvě Zlaté buly (1350): „Minulé opravit a současné dobře zařídit.“ – jak výmluvné v době krátkodobých a krátkozrakých cílů. Takto zahájil F. Černický valnou hromadu „nelhostejných“.

Poté se ujala slova I. Němcová, aby konstatovala, že valná hromada se sešla v počtu 39 členů a je tedy usnášeníschopná. V tuto chvíli byla též určena zapisovatelka schůze.

Slova se chopila dále R. Špačková a podrobně informovala kolegium o všech dosud proběhlých aktivitách Spolku. Stejně byla posléze rozebrána I. Němcovou i stránka současné finanční situace spolku a zhodnoceno hospodaření za uplynulý rok. Bylo příjemné slyšet, že i přes značnou činnost publikační (což samo o sobě je v dnešní době věc finančně nejednoduchá) je pokladna v plusu. Též členské příspěvky na rok 2005 jsou ponechány ve stejné výši, a to 100 Kč pro důchodce a studující, 200 Kč pro členy pracující a 50 Kč zápisné pro členy nové.

Nyní bylo možno přikročit k samotným volbám, a to nejprve určením volební komise, kam byly jednohlasně zvoleny dámy J. Erbanová, H. Baňková a K. Vaňková. V kandidátce na novou Radu spolku, která je podle platných stanov Spolku tříčlenná, byla nezávazně navržena tato jména: PhDr. I. Němcová, Ing. J. Čermák, Mgr. A. Lihová-Legnerová, J. Erbanová a Ing. M. Faltysová. Všichni navrženi byli představeni s odůvodněním jejich kandidatury do Rady. Přesně v 17 hodin proběhlo tajné hlasování a po sečtení všech hlasů mohla volební komise oznámit složení nové Rady spolku: I. Němcová (39 hlasů), J. Čermák (34 hlasy) a A. Lihová-Legnerová (33 hlasy). Následně proběhla volba předsedy a místopředsedy s tímto výsledkem:

předsedkyní Rady spolku je I. Němcová, místopředsedou Rady spolku je J. Čermák a členkou Rady spolku je A. Lihová-Legnerová.

Dále R. Špačková nastínila plán všech akcí na rok 2005 a výhled do roku 2006, včetně rozjednaných „horkých“ otázek okolo situace s parkováním v ulici Čertovské u kostela sv. Vavřince (viz texty Poznámky k parkování), ve Svatováclavské ulici a na Vyhlídce. S tím vyvstala i potřeba zřídit poradní komise, které budou blíže sdružovat členy spolku ochotné pomoci v konkrétní oblasti: parkoviště - Mgr. M. Tomková, Mgr. D. Šaman (centrum města), Dr. I. Němcová, Ing. J. Čermák (Čertovská). Dlouhodobějšího rázu budou: ediční komise v čele s Mgr. R. Špačkovou, volné sdružení Hudba-Divadlo-Poezie – pod vedením F. Černického. Pro nejbližší akce byly jmenovány koordinátory: Den památek (zprístupnění kostelů, opevnění, Vodárenské věže...) – I. Němcová, Svatotrojická pouť – R. Špačková, pečení koláčů na tuto pouť členkami MOOSu – J. Erbanová.

Příjemnou zprávou je pomoc Mgr. Z. Jansové při vyhledávání a zjišťování grantů vyhlášených v oblasti kultury, které by bylo možno využít především na publikační činnost Spolku a opravy drobných památek.

Poslední důležitou informací bylo určení nových hodin pro veřejnost, a to každý třetí čtvrtek v měsíci mezi 15. a 17. hodinou na Proboštství Mělník, které spolku nezištně poskytuje své prostory.

Na závěr valné hromady byla v 17.30 hod. otevřena diskuse, v níž D. Šaman zevrubně informoval členstvo o postojích vedení města k otázce parkovišť v historickém centru města, o vedením města neakceptované petiční akci, kterou vyjádřilo svůj názor na zamýšlené rozšíření parkoviště Na Vyhlídce několik set občanů města.

Valnou hromadu ukončil pan F. Černický poděkováním ctěnému spolku za hojnou účast a pozváním na vernisáž fotografií J. Čermáka do Galerie ve věži na 1. března 2005.

zapsala A. Lihová-Legnerová

RADA SPOLKU

PhDr. Ilona Němcová – předseda
Ing. Jiří Čermák – místopředseda
Mgr. Aida Lihová-Legnerová

EDIČNÍ ČINNOST

Mgr. Renata Špačková

Při Spolku působí:

Hudba-Divadlo-Poezie (HDP)
pod vedením Františka Černického

ÚŘEDNÍ HODINY V SÍDLE SPOLKU

každý třetí čtvrtek v měsíci 15 – 17 hod.

SÍDLO SPOLKU Na Vyhlídce 18
276 01 Mělník

KONTAKT 608 313 336 (I. Němcová)
731 473 588 (R. Špačková)
moosmelnik@seznam.cz
www.moosmelnik.cz

S VATOTROJICKÁ
POUŤ

22. května 2005

12.30 odchod od kostela sv. Petra a Pavla ke kostelu Nejsvětější Trojice na Chloumku

14.00 mše svatá za účasti Mělnického pěveckého sboru

15.00 jarmark tradičních řemesel
vystoupení Jarošovců, Jarošáčku,
Nového divadla

18.00 závěr pouti svatotrojické
– poutí koláčové

uvedení publikace:

MĚLNÍK – CHLOUMEK
poutní kostel Nejsvětější Trojice

ZPRÁVA O ČINNOSTI za rok 2004

Mělnický osvětový a okrašlovací spolek byl zaregistrován na Ministerstvu vnitra ČR dne 2. července 2004. Jeho základní cíl je uveden ve stanovách Spolku (§ 1, odst. 1) – chce „aktivně osvětově působit na širokou veřejnost se záměrem vytvářet vztah k místu, kde žijeme a za které máme spoluzodpovědnost. Spolek chce šířit pochopení pro ochranu historických památek jako jednoho ze zdrojů poznání minulosti a duchovního obohacení přítomnosti, chce napomáhat jejich obnově“.

Dosud Spolek zastupoval přípravný výbor ve složení: PhDr. Ilona Němcová - zmocněnec členů přípravného výboru, Mgr. Renata Špačková, František Černický, Mgr. František Purš.

Počet členů k 24. 2. 2005: 54

Spolek se podílel na organizaci následujících akcí:

15. 8. **znovuotevření** obnoveného **kostela sv. Vavřince** v Mělníku - Pšovce
11. 9. **Den pro věž** v rámci Dnů evropského dědictví

Místa známá i neznámá aneb Hudebně literární putování po

významných kulturně historických objektech Mělnicka:

3. 10. kostel sv. Vavřince
24. 10. zámek Mělník (koncertní sál)

Spolupracující subjekty:

Město Mělník, Římskokatolická farnost – Proboštství Mělník, Římskokatolická farnost Mělník – Pšovka (P. Jan Jucha MS), Zámek Mělník (Bettina a Jiří Lobkowiczovi), p. František Šťastný, pí Soňa Svobodová, Divadlo – Hudba – Poezie, Regionální muzeum Mělník, Rhiannon, TenSing Mělník.

V srpnu roku 2004 Spolek vydal **Občasník mělnický**, kterým se představil a podal základní informaci o připravovaných akcích. Vedle toho obsahoval článek o pozdně gotické věži kostela sv. Petra a Pavla v souvislosti s pozváním na Den pro věž.

Spolek vydal šest druhů pohlednic (2 – kostel sv. Vavřince; 2 – záběry z věže kostela sv. Petra a Pavla, 2 – betlém kostela sv. Petra a Pavla), přání, obrázek s Pannou Marií Potěšující (kostel sv. Vavřince).

Spolek má **webové stránky**: www.moosmelnik.cz.

Dvakrát se spolek obrátil na vedení města se svými připomínkami. Poprvé to bylo v souvislosti s udělováním Cen města Mělníka při příležitosti 730. výročí města. Druhý se týkal vybudování parkoviště v Čertovské ulici v těsné návaznosti na prostor obnoveného kostela sv. Vavřince, který je součástí rozsáhlého památkově chráněného areálu bývalého augustiniánského kláštera. Tato záležitost ještě není uzavřena, zástupci spolku se zúčastnili dvakrát jednání na radnici i setkání občanů se starostou města. Dosud nebylo dosaženo pozitivního výsledku a Spolek chce dále pokračovat ve snaze dosáhnout takové úpravy okolí kostela sv. Vavřince, která bude odpovídat jeho významu.

Spolek navázal kontakt se spolky: Pšovka – okrašlovací spolek Kokořínska, Občanské sdružení Drobné památky severních Čech, Lapis refugii – Sdružení pro kolínský zámek, Občanské sdružení Zahrada.

Renata Špačková

FINANČNÍ ZPRÁVA za rok 2004

Mělnický osvětový a okrašlovací spolek byl zaregistrován na ministerstvu vnitra dne 2. července 2004 a tímto datem zahájil svou činnost. Přípravný výbor spolku zřídil účet u GE Capital Bank (pobočka Mělník) a provedl registraci na finančním úřadě.

Na počáteční rozjezd činnosti spolek získal půjčku 5 000 Kč a také několik sponzorských darů (výroba razítek, zaregistrování a zaplacení internetové domény) od zakládajících členů. Podle stanov hlavní příjem spolku tvoří členské příspěvky, jejichž výši určil přípravný výbor na 200 Kč (resp. 100 Kč) za rok 2004. K tomu je nutné připočítat registrační poplatek ve výši 50 Kč, který je nutné uhradit při vstupu do spolku.

První velkou akcí byl Den pro věž pořádaný v rámci Dnů evropského dědictví a s ním spojený jarmark. Výtěžek z celé akce (dobrovolné vstupné, prodej pohledů vydaných k této příležitosti) činil 16 949,50 Kč. Po odečtení zbytku nákladů na výrobu pohledů byl zůstatek (12 919,50 Kč) předán Proboštství Mělník na náklady spojené s opravami

kostela sv. Petra a Pavla na Mělníku.

Další akcí, jejímiž jsme byli spolupřadatelé, byl koncert z cyklu Místa známá a neznámá, konaný dne 24. října 2004 na mělnickém zámku. Výtěžek z něj ve výši 6 105 Kč byl věnován na činnost spolku.

Náklady na pohlednice, které spolek vydal v létě 2004 (dva s motivy z kostela sv. Vavřince na Pšovce a dva se záběry z věže kostela sv. Petra a Pavla na Mělníku) a které se stále průběžně prodávají, byly již uhrazeny (5 950 Kč). Veškeré další zisky z prodeje těchto pohledů budou na základě rozhodnutí přípravného výboru postoupeny na opravy kostela sv. Petra a Pavla na Mělníku.

Náklady na pohlednice vydané před koncem roku 2004 s vánočními motivy (mělnické betlémy a novoroční přání) činily 9 222,50 Kč. Zatím byly prodány pohledy za 7 349 Kč.

Stav pokladny k 31. 12. 2004 činil 4 019,50 Kč, stav účtu k 31. 12. 2004 činil 3 198 Kč.

Ilona Němcová

POZNÁMKY K PARKOVÁNÍ VE MĚSTĚ

Soumrak dalšího hezkého koutu našeho města

„...některé ulice i místa, zvláště v novější době upravené, okrášleny jsou křovím a stromovím a kde místa k tomu, též květinami na záhonech a opatřeny cestami jako v sadech Jungmannových, kolem památníku Karlova, na Vyhlídce, na zadním konci ulice Husovy, na náměstí kostelním, na nové upravené cestě na Polabí, u nového hřbitova...“

Takto popisuje městskou úpravu Ludvík Böhmler ve své dosud nedostupné knize „Královské věnné město Mělník a okres Mělnický“, jež vyšla před více než sto lety. V té době Mělník doslova tonul v zeleni. Například od Karlova náměstí na Podolí se táhlo stromořadí akátů a směrem k mostu, tj. ulicí Seifertovou, byla vysázena řada ořešů. Město ze všech stran obklopovaly četné vinice. Od těch dob se však ledacos změnilo – z centra města zmizely téměř všechny stromy, místo parčíku, kde se původně nacházela socha Karla IV., stojí rohová budova, kde sídlí pojišťovna Allianz, cestovní kancelář a řada obchůdků. Na zadním konci Husovy ulice zase byla postavena vila „Karola“. Dochovaly se Jungmannovy sady, park Na Polabí, „náměstí kostelní“, což je nově upravený parčík u chrámu sv. Petra a Pavla, a park Na Vyhlídce. Avšak i jemu nyní zvoní hrana... Městská rada se totiž usnesla, že právě zde vybuduje velké odstavné parkoviště. Travnatá plocha se

prostě vyasfaltuje anebo vydláždí a budou zde parkovat autobusy návštěvníků města. Argumentem tohoto absurdního rozhodnutí je „oživení cestovního ruchu a rozvoje podnikatelských aktivit v našem městě“. Tak díky tomu zmizí jedna z nejstarších mělnických zelení, ubude nám příležitosti mít si kde posedět a pokochat se kouzelnou vyhlídkou na soutok, hory Ríp a panoráma hory Říp. A na protěmu se zvýší již tak velký dopravní ruch, přibude hluku a otravování ovzduší. Zatímco v jiných městech se snaží co nejvíce zamezit automobilové dopravě do centra, v Mělníku se děje pravý opak. Historické náměstí se již zcela změnilo ve velké parkoviště, a to i za cenu nebezpečí propadání se dlažby do podsklepených prostor, uvažuje se i o zpřístupnění vozidel do Svatováclavské ulice, která sloužila již za minulého režimu jako pěší zóna.

Přitom není nutné za každou cenu parkovat přímo v centru. Naše město není tak obrovské, zvláště historické centrum, aby

se nedalo všude dojet pěšky. Parkovat se dá i na okrajích města, např. na parkovišti Na Svini, které zeje prázdnotou, či na nově plánované parkovací ploše v místě bývalé řepné skládky v Rousovicích. A nic nebrání tomu, aby autobus vyložil turisty v místě starého autobusového nádraží ve Fibichově ulici (které slouží coby stanoviště místní dopravy), odjel na odstavné parkoviště a v určenou dobu se opět pro ně vrátil.

Na celém světě neustále ubývá zeleně, pokácet strom je dílem okamžiku, zrušit travnatou plochu trvá pár hodin. Avšak její obnova se počítá na roky. Každé sebelepší zelené místo je proto stále důležitější a musíme si ho chránit. Člověk by si tak měl konečně uvědomit, že pro kousek pohodlí si pod sebou řeže větev své vlastní existence.

PhDr. Bedřich Marjanko

Kauza parkoviště v Čertovské ulici na Pšovce u kostela sv. Vavřince

První akcí, kde se veřejně představil Mělnický osvětový a okrašlovací spolek, bylo 15. srpna 2004 znovuotevření kostela sv. Vavřince v Mělníku – Pšovce, poškozeného povodní roku 2002. Odpracovali jsme tady mnoho hodin při úklidu, vydali jsme pohlednice. Nejen z tohoto důvodu nás překvapil krok Města Mělník, které zde necitlivě a bez jakéhokoli jednání vybudovalo hned u parčíku, snad jediné veřejné oázy klidu v této části města, parkoviště. Proto jsme se zúčastnili jednání zastupitelstva města 12. října 2004 a 19. dubna 2005, proto jsme psali panu starostovi Mgr. M. Neumannovi, absolvovali jsme setkání starosty města s občany centra města a Pšovky 9. prosince 2004 (ti z Čertovské ulice vyjadřovali hlasitě svůj nesouhlas) a 3. května 2005, byli jsme pozváni na dvě jednání na mělnickou radnici. Zatím bez výsledku. Jsme svědky necitlivého konání bez respektování veřejného mínění, bez ohledu na státní správu, bez respektování názoru vlastníka sousedního pozemku. Celá kauza nás mrzí, stojí totiž mnohé spoustu energie, času. Mrzí však i z toho důvodu, že ztrácíme důvěru v možnost hledání řešení v diskusi, která by vedla k výsledku přijatelnému nejen pro jednu stranu, ale pro všechny zúčastněné – tedy obyvatele Pšovky, Římskokatolickou farnost Mělník – Pšovka, památ-

Čertovská ulice, červenec 2004

káře, odbornou veřejnost, která sledovala a podílela se na obnově kostela, i členy Mělnického osvětového a okrašlovacího spolku.

Na schůzce konané dne 17. ledna 2005 za účasti starosty města, zástupců odborů městského úřadu, členů dopravní komise, farnosti a zástupců MOOS bylo dohodnuto, že budou zpracovány návrhy řešení, které budou předloženy k rozhodnutí zastupitelstvu města dne 19. dubna 2005. Nestalo se tomu tak.

Zveřejňujeme oba dopisy, které byly Spolkem na radnici zaslány.

Dopis č. 1

Vážený pane starosto,

vývoj událostí po posledním zasedání zastupitelstva města, které se konalo 12. října 2004, nás nutí veřejně se ozvat proti postupu Města Mělník v městské části Pšovka v Čertovské ulici. Na zmíněném zasedání zazněl protest proti budování parkoviště při areálu kostela sv. Vavřince a Vašimi ústy bylo přislíbeno řádné jednání v této otázce. Nyní jsme s překvapením zjistili, že se tomu tak nestalo a že dílo bylo dokončeno.

Vzhledem k cílům, které si Mělnický osvětový a okrašlovací spolek při svém vzniku předsevzal, vyjadřujeme svůj rozhořčený nesouhlas s tímto postupem, kdy není respektován areál kostela, který patří k nejvýznamnějším objektům regionu, o čemž přináší dostatek dokladů sborník „Mělník – Pšovka“ vydaný při příležitosti znovuotevření kostela, obnoveného po povodni, 15. srpna tohoto roku. Obnova je výsledkem obětavého úsilí desítek lidí, desítky lidí ji ocenili a nyní jsou naopak zklamáni necitlivým zásahem, kterým vybudování parkoviště v těsné návaznosti na areál památky bezpochyby je. Byl zlikvidován chodník, který je přístupovou komunikací k cestě směřující k hlavnímu vchodu kostela. Lidé přicházející do kostela ať již na bohoslužbu nebo za kulturními zážitky mají kličkovat mezi auty a Čertovskou ulicí, která nabízí jiné možnosti parkování, než je ta právě zvolená a realizovaná bez potřebných úředních

rozhodnutí, a tedy bez respektování názoru případného účastníka řízení, jímž je Římskokatolická farnost Mělník – Pšovka.

Tento krok Města Mělník vnímáme obzvlášť citlivě, neboť obnovu jsme po celou dobu sledovali a také se na ní aktivně podíleli. Vybudování parkoviště v tomto místě je dokladem nekulturního chování, neschopnosti vnímat místo a jeho genia loci, je výrazem neúcty ke kulturnímu dědictví i výrazem nerespektování člověka přicházejícího ke kostelu.

Nerespektování zákonů, veřejného mínění i stanoviska církve nás přinutilo v tomto případě k okamžitému napsání našeho stanoviska v reakci na dokončení parkoviště v pátek 22. října 2004. Chceme však upozorňovat a jednat o dalších jevech ve městě, které příliš neprospívají jeho podobě, nerespektují charakter historického jádra a ani nenapomáhají vytvářet příznivý obraz města mezi jeho návštěvníky, který je potřebný pro rozvoj cestovního ruchu, o němž město usiluje. Co uvést jako příklad? Nevkusné modré lavičky oblepené reklamou, reklamní plochy narušující podobu památkové zóny, a to především náměstí Karla IV., které je již samo o sobě problematickým dědictvím minulosti, kde se nečiní alespoň snadno realizovatelné kroky k jeho proměně a nyní ještě hrozí, že zde bude čilá autobusová doprava v souvislosti se záměrem Města Mělník s objektem tzv. Ameriky. Dále lze uvést nerespektování prostoru pěší zóny ve Svatováclavské ulici, která je nástupním prostorem k nejvýznamnějším památkám města i k vyhlídce na soutok a na Říp, která činí naše město jedinečným. Pro chodce však na pěší zóně mnohdy není místo, na chodníku jsou předzahrádky, na silnici čilá doprava. A jaký je nástupní prostor do turistického informačního střediska v podloubí domu čp. 11 na náměstí Míru, kam směřují první kroky návštěvníků města?

O těchto otázkách se dá samozřejmě jednat a nedají se řešit všechny najednou a okamžitě. Kde ale očekáváme okamžitou nápravu, to je Čertovská ulice s hodnotným areálem bývalého augustiniánského kláštera. A nejedná se zde pouze o pocity a názory, ale také o dodržování zákonů.

PhDr. Ilona Němcová

Kauza parkoviště „Na Vyhlídce“

Záměr města: parkoviště „Na Vyhlídce“

V první polovině roku 2004 pronikly na veřejnost informace o tom, že město Mělník hodlá vybudovat v prostoru stávajícího panelového parkoviště „Na Vyhlídce“ a na přilehlé travnaté ploše rozsáhlé parkoviště včetně sociálního zařízení a zázemí pro cyklisty projíždějící Mělníkem. Výsledkem uvedených stavby by přitom byla totální a ve své podstatě nevratná likvidace jedinečné zelené plochy v historické části Mělníka. Argumentace zástupců města pro realizaci stavby stála především na tom, že se posílí i pro místní občany parkovací možnosti v centru města, protože parkovacích míst je stále nedostatek, a v souvislosti s tím nové parkoviště se zázemím přiláká do města více turistů a klientů pro místní podnikatele. Paradoxem přitom je, že se kapacita parkoviště pro stání osobních automobilů, kterou je tak hojně argumento-

Dopis č. 2

Vážený pane starosto,

k Vašemu sdělení ze dne 11. listopadu 2004 (213 – sdělení Dr. Němcová) uvádíme následující:

1. Spolek není proti parkování v Čertovské ulici, ale nesouhlasí se stávajícím řešením, realizovaným v závěru října 2004.
2. Okolí ulice Čertovské nabízí jiná místa k parkování vozidel. V případě rozšiřování parkovacích ploch je nutné volit takové řešení, které by bylo vyhovující z hlediska bezpečnosti všech účastníků silničního provozu, tedy i chodců, a zároveň by bylo přijatelné z kulturního hlediska, tj. bude respektovat prostředí kulturní památky.
3. Jak vyplynulo ze setkání starosty města s občany Pšovky dne 9. prosince 2004, tato provedená změna nepožadovali, ba dokonce s ní nesouhlasí, neboť jim znesnadnila přístup k nemovitostem a především ho učinila nebezpečným.
4. Nové řešení neposkytuje bezpečnost ani posádkám vozidel, které okamžitě po vystoupení z vozidla vstupují do dráhy projíždějících vozidel, nemohou pokračovat po chodníku k vyznačenému přechodu pro chodce.
5. Provedená stavební změna nemůže být posuzována podle zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ale musí být postupováno v souladu se zákonem č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, a jeho prováděcí vyhláškou č. 104/1997 Sb. s přihlédnutím k zákonu č. 50/1976 Sb. (stavební zákon) a znění pozdějších předpisů.

Domníváme se, že z dvouměsíčního pozorování provedené změny vyplývá, že se sice zlepšily podmínky pro průjezd vozidel, avšak z hlediska bezpečnosti chodců je toto řešení zcela nevyhovující. Nadále trváme na tom, že realizovaná změna je krajně necitlivá k prostředí kostela sv. Vavřince, resp. k areálu kláštera, jehož je kostel součástí.

Na schůzce s Vámi bylo navrhováno alternativní kompromisní řešení (zúžení chodníku a zachování podélného stání, příp. zřízení parkovacích míst dále v Čertovské ulici, tj. nikoli v bezprostřední návaznosti na parčík u kostela), které však zatím nebylo akceptováno.

Čertovská ulice, duben 2005

Závěrem nám dovoluete citovat Vaše úvodní slova ze sborníku Mělník – Pšovka, který byl vydán Městem Mělník k ukončení obnovy kostela sv. Vavřince postiženého povodní:

„... rekonstrukce ... umožnila vzniknout nové hodnotě – krásnému, povznášejícímu prostředí renovovaného interiéru kostela a kultivované okolní úpravě. Věřím, že si těchto hodnot budou naši občané vážit, že jej budou rádi navštěvovat, ať již při církevních nebo kulturních událostech.“ Zcela se s Vámi ztotožňujeme a věříme, že je společně budeme naplňovat.

Ing. Jiří Klauudy, CSc., PhDr. Ilona Němcová
28. prosince 2004

váno, oproti stávajícímu stavu nezvýší a zůstane zachována. Dalším významným argumentem byl fakt, že celou stavbu za několik milionů korun bylo možno v té době zafinancovat nikoli z vlastních rozpočtových prostředků města, ale z dotace poskytnuté zřejmě z fondů některé z evropských institucí. Celý záměr rady města je opřen o skutečnost, že s parkovištěm na celé zelené ploše počítal už původní územní plán z roku 1998.

Petice občanů – vyjádření nesouhlasu

Proti záměru města se zvedla mezi místními občany vlna nesouhlasu, která vyústila ve zorganizování petice v měsících červenci a srpnu r. 2004. V ní vyjádřilo řádově několik set nejen místních obyvatel, kteří by byli stavbou parkoviště přímo ohroženi, svůj zásadní nesouhlas se zamýšlenou devastací uvedené lokality.

Účastníci petice apelovali na zástupce města i na městský úřad, aby byl celý záměr přehodnocen a bylo zváženo, zda je stavba skutečně ve veřejném zájmu města. Podle vyjádření starosty města Mgr. Neumanna byla petice předána nejprve stavebnímu úřadu, který měl zpracovat své stanovisko a toto předložit radě města k projednání a zvážení dalšího postupu. Dle vyjádření vedoucího odboru výstavby a rozvoje MěÚ Mělník pana Průchy rada města obsah petice projednala na svém zasedání dne 18. 10. 2004 a uložila uvedenému odboru pokračovat v projektové přípravě stavby a ztrátu zeleně řešit její maximální náhradou.

Územní řízení

V květnu r. 2004 však bylo ohledně umístění stavby parkoviště zahájeno územní řízení ve smyslu stavebního zákona. V jeho

průběhu se opakovaně vyjadřovaly dotčené orgány státní správy. Za podstatná lze považovat zejména stanoviska Národního památkového ústavu v Praze a odboru školství a kultury MěÚ Mělník, které se v létě 2004 po dopracování projektové dokumentace i přes své předchozí připomínky vyjádřily nakonec tak, že s vydáním územního rozhodnutí sice souhlasí, nicméně v odůvodnění svých stanovisek upozorňovaly na potřebu se zabývat otázkou, zda je umístění takového parkoviště do uváděné lokality vůbec vhodné a smysluplné. V závěru roku se vyjadřovala a své připomínky do územního řízení vznášela řada dalších účastníků řízení, zejména vlastníků nemovitostí bezprostředně sousedících s parkovištěm. Jejich připomínky ke stavbě byly vesměs kritické, každý z nich argumentoval více či méně v těch intencích, v jakých se nesla již zmíněná petice a v jakých prezentovali své názory ohledně této věci členové petičního výboru.

Setkání starosty města s občany 9. prosince 2004

Začátkem měsíce prosince 2004 proběhlo tradiční setkání starosty města s občany. Z bezmála dvouhodinového jednání byla jeho velká část věnována právě problémům parkování v centru Mělníka a diskuse se zaměřila především na problém parkoviště Na Vyhlídce. Názory a argumentace některých zástupců města, včetně pana Řízka jako vedoucího dopravní komise města, vzbuzovaly ve tvářích přítomných diskutérů z řad občanů úsměv a nevěřičné kroucení hlavou.

Jednání vedení města se členy petičního výboru

Za pozitivní výsledek uvedeného setkání však bylo možno považovat alespoň osobní příslib pana starosty, že se sejdě se zástupci petičního výboru Mgr. Kajzrem a Mgr. Šamanem na místě samotného parkoviště a za přítomnosti několika pracovníků městského úřadu a členů rady se pokusí vzájemně si objasnit zásadní stanoviska obou stran a dospět ke kompromisnímu řešení. K uvedené schůzce skutečně začátkem ledna 2005 došlo a pan starosta na ní přislíbil, že celou záležitost opětovně ještě před vydáním územního rozhodnutí projedná rada města a že o výsledku jejího rokování budou zástupci petičního výboru informováni. Při telefonickém dotazu na výsledky jednání rady bylo místostarostou panem Koudelkou koncem ledna 2005 sděleno, že vzhledem k aktuálním zdravotním problémům pana starosty bude celá věc s ohledem na jeho momentální nepřítomnost opět projednávána kolem poloviny února. Kolem 15. února 2005 se mohli zástupci petičního výboru podle vyjádření pana místostarosty dotázat na závěry rady v uvedené věci. Do té doby se zdálo, že na by na radnici mohl i přes dosavadní vývoj zavládnout smysl pro odpovědnost za stav historické části města, pro racionální řešení dopravní situace a smysl pro reflexi a rozlišení skutečného veřejného zájmu a nepochopitelných osobních ambicí a zcestných názorů.

Územní rozhodnutí

„Vystřízlivění“ petičního výboru i ostatních občanů nastalo už 14. února 2005, kdy bylo účastníkům územního řízení doručeno územní rozhodnutí vydané odborem výstavby a rozvoje MěÚ Mělník (jako příslušným stavebním úřadem), kterým bylo povoleno umístění stavby parkoviště Na Vyhlídce. Stavební úřad „vyhověl“ námitkám účastníků tak, že z původního záměru, aby na parkovišti bylo stání pro 7 autobusů, bude parkoviště mít „pouze“ stání pro autobusy čtyři. Podstata námitek všech účastníků řízení i obsah petice zůstaly nevyслуšeny – unikátní zelená travnatá plocha má být zlikvidována de facto v původně zamýšleném rozsahu (tedy v zásadě celá). I přes deklarovanou snahu pana starosty věc řešit zůstává velký otazník nad faktem, že jednání rady, na kterém měla být předmětná kauza projednávána a z níž mělo vzejít konečné stanovisko rady, se uskutečnila (podle sdělení v březnovém vydání periodika Radnice) až 24. ledna 2005, zatímco územní rozhodnutí bylo vydáno již 21. ledna 2005! Úmysl, nebo nedbalost ...?

Odvolání

Územní rozhodnutí dosud nenabýlo vzhledem k podaným odvoláním právní moci a případem se bude během několika následujících týdnů zabývat Krajský úřad Středočeského kraje jako odvolací orgán. I tady je však otázkou, jak bude nakonec celá věc posouzena s ohledem na konkrétní věcné námitky jednotlivých účastníků, protože v nejobecnější rovině není podle zavedené praxe důvodu umístění stavby nepovolit, jestliže je taková stavba v souladu se schváleným územním plánem. Toto hledisko není jistě hlediskem jediným, nicméně podstatným. Je ale nutno konstatovat, že ani územní plán není nepřekonatelné dogma a není absolutní hodnotou, kterou je třeba bez výjimek naplnit. To ostatně dokládá i fakt, že parkoviště Na Vyhlídce v dnes projednávaném rozsahu bylo zahrnuto do územního plánu už

v roce 1998, a přesto nevznikla od té doby až do minulého roku objektivní, nezbytná potřeba takový záměr realizovat. Z dosavadních vyjádření zástupců města je přitom zřejmé, že nejdůležitější hybnou silou při zahájení územního řízení byla právě otázka financování, tedy to, že by město nemuselo zaplatit na uvedené parkoviště - obrazně řečeno - ani korunu. Další „věcné“ argumenty svědčící pro realizaci parkoviště a sociálního zařízení byly v převážné části chabou obezlíčkou a při odborné konfrontaci neobstojí.

Shrnutí (veřejný zájem, zákon, odbornost a odpovědnost)

Ať už bude výsledek územního řízení jakýkoli, je už dnes možno učinit několik závěrů.

Pan starosta při posledním květnovém setkání s občany města namítal, že do značné míry nechápe, proč občané spílají ve věci parkoviště Na Vyhlídce městu a jeho radním, když celou věc má ve své plné kompetenci už jen stavební úřad. Omyl! Je to právě samo Město Mělník, nikoli stavební úřad, kdo podal návrh na zahájení územního řízení a kdo má také nezadatelnou moc vzít takový návrh bez dalšího zpět. Rada města tedy není bez odpovědnosti ani bez možnosti do probíhajícího řízení jako jeho navrhovatel zasahovat či ho dokonce dovést k zastavení. Ani po vydání územního rozhodnutí není bez dalšího povinností města požádat o vydání stavebního povolení a stavbu realizovat. I nadále proto zůstává věcí občanů, aby na své radní a zastupitele působili a pokračovali ve veřejné diskusi o uvedeném problému.

Druhým poznatkem je, že město Mělník, jak ostatně veřejně přiznal po schůzce května 2005 člen rady města pan Řízek jako odpovědná osoba, nemá žádnou koncepci řešení dopravní situace a parkování v centru Mělníka, neexistují žádná pravidla, výhledy ani dlouhodobé cíle a varianty jejich řešení. Otázka potom zní: řeší všechny problémy města skutečně odborníci? Pokud si zřejmě „vážený“ podnikatelský subjekt požádá o udělení výjimky a zřízení vyhrazeného

stání v pěší zóně ve Svatováclavské ulici, není důvod mu podle mínění pana Řízka nevyhovět (parkování před hotelem U Rytířů). Pokud si určitý subjekt usmyslí, že si zřídí parkoviště částečně na cizím pozemku, pak tomu není schopen zabránit ani městský úředník, natož sám vlastník dotčeného pozemku, na jehož stanovisko k vybudování parkoviště nikdo nečekal (kauza parkoviště v Čertovské ulici u kostela sv. Vavřince na Pšovce). To jsou konkrétní výsledky práce konkrétních volených představitelů města! Není to jen neschopnost systémové práce a neúcta k zákonu a právům ostatních občanů a právnických osob, ale rovněž neschopnost či neochota reflexe jejich názorů a oprávněných potřeb, neschopnost v řadě případů odlišit zájmy soukromé od zájmů veřejných, stejně jako neobdobnost jdoucí ruku v ruce s neúctou k historickým hodnotám našeho města a jeho kulturnímu dědictví. Jak jinak si totiž vysvětlit, že městská rada hodlá změnit ve vyasfaltovanou plochu jedinečné místo v centru našeho města, kde bývala od nepaměti zeleň a v časech ne úplně zapomenutých dokonce zeleň viniční!

Třetím a nejobecnějším závěrem je, že by **žádnému z nás neměl být cizí zájem o věci veřejné**, jakkoli se konkrétní záležitost může zdát být věcí daleké budoucnosti nebo relativně malé skupiny občanů našeho města. Součástí našeho zájmu by se měla stát veřejná kontrola volebních zástupců a výkonného aparátu, hodnocení výsledků jejich práce a alespoň morální vyvození odpovědnosti za výkon

jejich mandátu, který jim nebyl udělen „na věčné časy“, ačkoli někdo takovému pocitu mohl podlehnout...

*Mgr. Dalibor Šaman
(autor není členem MOOS)*

ZÁVĚR (bohužel pouze prototokrát)

V textu Mgr. Dalibora Šamana zazněla podstatná informace, již zaznamenal každý účastník setkání starosty města s občany 3. května 2005: „Město nemá koncepci řešení dopravní situace a parkování v centru města.“ Tzn., že je činěna řada dílčích nesyntémových rozhodnutí, a to bez schopnosti posuzovat věc v širších souvislostech (z více hledisek). Proto mohlo vzniknout parkoviště u kostela sv. Vavřince v Čertovské ulici, proto na Mělníku de facto neexistuje pěší zóna (Svatováclavskou ulicí se někdy „nedá projít“ a kříže vyznačující parkovací místa zde, na pěší zóně, asi nemají nikde jinde obdobu). Proto se mohl objevit nápad na vybudování parkovacích míst na jedné straně Pražské ulice, včetně úvahy o likvidaci vzrostlých bříz (zaznělo na veřejném zasedání zastupitelstva města 19. dubna 2005).

Víme, že doprava je palčivým problémem života města (nejen našeho), uvědomujeme si také, že ji nelze z centra města zcela vyloučit. Na druhou stranu má historické centrum určitá specifika a omezení vyplývající z jeho utváření od středověku, což jsou skutečnosti bez devastace nepřekročitelné. Posouzení problému však patří odborníkům, kteří budou řešit dopravu ve městě jako jednu z mnoha součástí života obyvatel města a s respektováním jeho hodnot.

Poznámka pod čarou

Druhé číslo týdeníku TEP (11. května 2005) přineslo informace o setkání starosty města s občany v MKD 3. května 2005 pod názvem „Nestranný divák musel odejít“. Musel odejít poté, co vyslechl požadavek, „že v ulicích kolem kulturního domu by měl být zákaz parkování, aby vynikla jejich urbanistická koncepce“. Žádný takovýto návrh ovšem nezazněl.

Obhajována byla samotná plocha před MKD, kde bylo zřízeno parkoviště, které narušuje celkovou koncepci, s níž byl kulturní dům našimi předky v druhé polovině 30. let 20. století budován.

Ulice 28. října směřuje na vchod MARSARYKOVA kulturního domu a osa je završena sochou prezidenta – osvoboditele. Celý koncept je oslavou vzniku samostatného Československa a jejího zakladatele. Proto ten majestátní nástupní prostor a vstup, proto majestátní schodiště k Makovského soše TGM, které prochází pomyslným „vítězným obloukem“.

Parkovat se tedy nemá dle našeho názoru na ploše před kulturním domem, ovšem parkování ve všech ulicích kolem něj nic nebrání.

Mylná informace však poznamenala celé vyznění příspěvku. V něm také zaznělo, že na setkání vystupovali členové MOOS, pod fotografií bylo uvedeno: „Mluví však za většinu občanů?“ K tomu dodáváme, že zdaleka ne všichni občané města, kteří zde vystoupili se svými názory, jsou členy Spolku a že jsme se nikdy nepasovali do role, že hovoříme za většinu občanů.

*za MOOS
PhDr. Ilona Němcová, předsedkyně
ing. Jiří Čermák, místopředseda*

Výhled další činnosti

29. červen	vydání pohlednic kostela sv. Petra a Pavla
9. září	DNY EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ
podzim	MÍSTA ZNÁMÁ I NEZNÁMÁ, dva koncerty s průvodním slovem
24. listopad	SETKÁNÍ IV, tentokrát s Karlem Čapkem (HDP)
prosinec	spolkové setkání v době adventní, spojené s promítáním filmu

Z AKCÍ MĚLNICKÉHO OSVĚTOVÉHO A OKRAŠLOVACÍHO SPOJKU

DEN PRO VĚŽ**11. ZÁŘÍ 2004****DNY EVROPSKÉHO DĚDICTVÍ V MĚLNÍKU**

Od roku 1991 se v Evropě konají pod záštitou Rady Evropy Dny evropského dědictví (EHD) s cílem „rozšířit a zvýšit všeobecné povědomí o kulturním dědictví a jeho ochraně a dále zlepšit informovanost o jiných kulturách“ a vést tak ke vzájemnému respektování se. V České republice se konají druhý zářijový víkend, jejich hlavním garantem je Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, jehož je město Mělník členem.

V průběhu Dnů jsou pro veřejnost otevřeny jindy běžně nepřístupné objekty a jejich návštěvníci mohou vidět památky obnovené i památky chátrající, byť je vyvíjena snaha tento proces zastavit.

Mělník se přihlásil v roce 2004 ke Dnům evropského dědictví 11. září, kdy byly zpřístupněny kostely sv. Petra a Pavla, Čtrnácti svatých pomocníků, sv. Ludmily a sv. Vavřince. Zatímco kostel při bývalém augustiniánském klášteře na Pšovce představuje památku, jejíž obnova (včetně mobiliáře) probíhá, chrám sv. Petra a Pavla, dominanta města i kraje na soutoku, zatím na výraznější pomoc čeká. Proto se stal doprovodnou akcí EHD v Mělníku Den pro věž. Myšlena byla velká gotická věž, již by veřejnost viděla ráda trvale přístupnou, avšak její technický stav toto neumožňuje. Možnost vystoupat na její ochoz a podívat se na svět z nadhledu je tak zatím pouze výjimečnou záležitostí.

Tuto příležitost měli trpěliví zájemci v dlouhé frontě právě 11. září v rámci Dne pro věž. Jeho dalšími

součástmi byly Jarmark tradičních řemesel, na který bylo dobrovolné vstupné výměnou za malý keramický dárek pro štěstí, v jižní lodi chrámu byla umístěna výstava fotografií z věže, den zpříjemnili mladí hudebníci (Rhiannon, TenSing Mělník). Zároveň byly uvedeny do prodeje dvě nové pohlednice se snímky z věže. Na začátek i konec akce nebylo třeba mít hodinky, v devět hodin z ochozu zahájili Den pro věž trubači, v sedmáct hodin vzduch rozechvěl hlas všech tří zvonů na věži.

Nevíme, kolik přesně přišlo návštěvníků. Reálný odhad v chrámu sv. Petra a Pavla je 2 000 osob. Jejich příchod je dokladem zájmu o kulturní dědictví, jejich finanční příspěvky byly věnovány na opravy kostelů.

Přehled získaných příspěvků:

Dobrovolné vstupné na věž

12 622 Kč

Prodej pohlednic, fotografií,

dobrovolné vstupné na jarmark

16 949,50 Kč

Celkem:

29 571,50 Kč

Z této částky připadlo 4 030 Kč Mělnickému osvětovému a okrašlovacímu spolku, který vydal dvě pohlednice věnované kostelu sv. Vavřince a chrámu sv. Petra a Pavla a tímto měl pokryty náklady na jejich vydání. Veškerý výtěžek z dalšího prodeje je určen pro obě zmíněné památky.

Děkujeme všem, kteří pomohli při zajišťování EHD 2004 v Mělníku. Byli to:

- Soňa Svobodová a výtvarníci
- Regionální muzeum Mělník
- manželé Sládečkovi (hotel Rytíř)
- trubači a zvoníci
- mladí hudebníci
- dobrovolníci v kostelích a na věži

Děkujeme také všem, kteří přišli a podpořili nás, organizátory (Mělnický osvětový a okrašlovací spolek, Římskokatolická farnost - Proboštství Mělník, Římskokatolická farnost Mělník - Pšovka, Město Mělník), a především památky, jež nás potřebují.

Vystoupení TenSingu Mělník
foto: Jiří Čermák

Zájemci o pohled z věže
foto: Jiří Čermák

DEN MĚLNICKÝCH PAMÁTEK

16. DUBNA 2005

V RÁMCI DNE PAMÁTEK A HISTORICKÝCH SÍDEL

Ve Dni mělnických památek jsme již mohli navázat na zkušenosti, které jsme získali ve Dni pro věž. Nechceme však Mělnickým a návštěvníkům města stále stejný program. A tak jsme vedle sakrálních památek soustředili svou pozornost na středověké opevnění města Mělníka. I vzhledem k oblibě věží, k touze podívat se na město z nadhledu, jsme ke zpřístupněným památkám přidali v Den mělnických památek Pražskou bránu a Vodárenskou věž, na níž měla větší zájemců možnost vystoupat poprvé. Ty také představují nejviditelnější pozůstatky opevnění, vytvářejí zdaleka viditelnou siluetu města, kde od Vodárenské věže je možné stoupat k Pražské bráně a dále ještě výše k věži kostela sv. Petra a Pavla. Tuto možnost měli všichni, kteří se na Den mělnických památek vydali a byli ochotni absolvovat i určitý sportovní výkon. Nabídnuť byla také možnost navštívit poslední dochovanou parkánovou baštu – ať již seshora (přes Regionální muzeum Mělník – objekt v Ostruhové ulici), či zespoda, tedy z prostoru bývalého hradebního příkopu, dnes běžně nepřístupného (soukromé pozemky). Zájemci dostávali materiál, který je provedl po zachovaných zbytcích opevnění. Získali tak i představu o velikosti středověkého města sevřeného v hradbách a mohli ji konfrontovat s jeho dnešní rozlohou.

Kdo byl ještě zvědavější, mohl přijmout pozvání do Pražské brány, kde byla v tento den otevřena v patře s hodinovým strojem malá expozice k opevnění města, již připravili a nainstalovali členové spolku. Úvodní slovo přednesl pan František Černický:

Dnešní zahájení výstavy o opevnění našeho města by mohlo být velmi krátké a i tak zcela dostatečné. Navíc by toto úvodní sdělení mohlo být pro návštěvníky i nadějnou zprávou o příchodu racionalizace do časového rozsahu vernisáží. Stačilo by říci: Vážení, dívejte se a čtěte! V roce 2003 byla vydána městem Mělníkem publikace „Mělnické poklady“. Veřejnost se seznámila - vedle zasvěcených textů Františka Purše – též s fotografiemi Jiřího Čermáka. On je jakýmsi panem Bystrozrakým. Vidí to, co my nevidíme,

ačkoliv na to hledíme. Učí nás pozorněji dívat se kolem sebe.

Obdobné zvláštní pocity z nově objeveného vznikaly při četbě historických črt Josefa Stáhlíka, ředitele mělnického gymnázia. Ten byl všeobecně považován téměř za „velekněze“ mělnické historie. Zapaloval štafetu touhy k nalézání nových poznatků o našem kraji. Převzali ji mnozí následovníci. Je třeba uvést alespoň dvě jména: František Purš a Renata Špačková. Prohlédneme-li si „Mělnická zastavení I“ a „Mělnické poklady“ zjistíme, že kontinuita existuje. Jiří Čermák a Aida Legnerová tam ve svých příspěvcích fotografického a výtvarného umění objevují překvapující krásy města, elektrizující sílu historie. Texty Františka Purše a Renaty Špačkové svou precizností dotvářejí úplnost informace k zvolenému tématu. Tým neúnavných nadšenců (za podpory města a mělnického probostství) nám připravil dnes „Den mělnických památek“, jehož součástí je tato expozice k opevnění města.

Naši předchůdci se opevněním hodlali bránit možným nebezpečím. Josef Stáhlík

píše: „...pohnutá doba třicetileté války sáhla zas neblaze v jeho osudy – město chudlo a hynulo rok od roku. Konfiskací statků, stálým ubytováním vojska, vpádem saským (1631–32) i opětovnými invazemi švédskými (1639–40, 1643, 1645–46) trpělo neméně než ranou morovou (1679–80) a častými požáry (1646, 1652, 1681, 1765). Ani hrůz vojny sedmiileté (1756–63) a svízeli války napoleonských nezůstalo ušetřeno....“ Konec citátu.

Denně chodíme kolem zbytků fortifikace (tj. opevnění) a výstava nabízí podrobnější pohled i poznání. Naše země se snažila opevněními, ať středověkými či nedávno vybudovanými, čelit možným nebezpečím. Výsledky těchto snah jsou známé. Jak se bude současník bránit dnešním nebezpečím? Žijeme v epoše 21. století, obklopeni obrovskou vlnou netušené úrovně techniky a vědeckých výbojů všeho druhu.

Mahátmá Gándhí, než v r. 1948 opustil tento svět, zanechal varování o existenci sedmero smrtelných hříchů (chcete-li nebezpečích) soudobé civilizace. Pojmenoval je takto: Bohatství bez práce. Požitek bez svědomí. Znalosti bez charakteru. Obchod bez morálky. Věda bez lidskosti. Náboženství bez mílosrdenství. Politika bez principů.

Zdá se, že bychom přec jen měli stavět opevnění. Nikoliv ta tradiční, ale nová. V nás samých.

Má to současník opravdu učinit? Nepronikly metastázy příliš hluboko do těla společnosti a kdosi stojí již před bránami Říma? Říká se, že nebezpečné jsou ne-

Parkánová bašta v Jungmannových sadech, foto: Vladimír Legner

dostatky, o kterých nevíme, ale nejnebezpečnější jsou ty, na které jsme si zvykli. Pomůže nám moudrost a zkušenost historie ukončit prokletí sisyfovské marnosti? Nabízí se recept pro současný svět, byť je staršího data. Výrobek pochází z 6. století před n. l. a dosud nemá prošlou lhůtu použitelnosti. Zní takto: „Ovládat se tak, abychom si dovedli vážít sebe jako jiných a jednat s nimi tak, jak chceme, aby oni jednali s námi – to je možno nazvat pravým učením o lásce k člověku. Nad to už není nic vyššího.“ Konec receptu. Představme si jen, kdybychom se ráno probudili a zjistili, že to nebyl sen, ale že to ten moudrý Číňan LAO-C' k nám skutečně propašoval.

Jsmo-li u toho pašování a zároveň i na konci slibovaného a nesplněného krátkého zahájení výstavy čili vernisáže: Omluvte prosím mou slibovou nespolehlivost, jakož i pošetilou víru v to, že někdy i úsměv může se stát branou, kterou lze propašovat do člověka i něco dobrého. A snad i tou branou mělnickou, jež je zvána Pražská. Vážení, dívejte se a čtěte! Děkuji za pozornost a trpělivost.

Na zpřístupněných památkách návštěvníci dobrovolně přispívali na 2. etapu opravy zvonice v areálu kostela sv. Ludmily.

Zvonice prochází opravou od minulého roku, a to po etapách, protože není k dispozici dostatek finančních prostředků, aby celá akce mohla proběhnout najednou. Postupně je vyměňována její šindelová krytina. První etapa, výměna šindelů na spodním plášti zvonice, proběhla již v roce 2004, druhá, výměna krytiny na střeše, proběhne letos, a to díky příspěvku Krajského úřadu Středočeského kraje, Města Mělník a všech dobrovolných dárců. Ti v Den mělnických památek věnovali na opravu zvonice částku 18 616,50 Kč. Všem děkujeme.

Do budoucnosti chceme nabídku zpřístupněných památek rozšiřovat, není však jednoduché zabezpečit v nich dozor, který dobrovolně vykonávají členové spolku a studenti mělnického gymnázia.

Děkujeme všem, kteří nám vyšli při přípravě Dne mělnických památek vstříc:

- Městu Mělník za umožnění nakopírovat materiály k jednotlivým navštěvovaným objektům; za poskytnutí finančních prostředků na pořízení materiálu pro expozici v Pražské bráně; za zhotovení

Vodárenská věž vítá návštěvníky
foto: Vladimír Legner

schůdků umožňujících snadný nástup do Vodárenské věže (nadále budou při obdobných akcích využívány)

- panu Janu Soukupovi za umožnění přístupu k baště v Jungmannových sadech

MÍSTA ZNÁMÁ I NEZNÁMÁ

aneb Hudebně literární putování po významných kulturně historických objektech Mělnicka

Mnoho příznivců si našel cyklus chrámových koncertů pořádaný pravidelně v létě v chrámu sv. Petra a Pavla v Mělníku. Zbývající část roku potom nabízí již spíše ojedinělé akce soustředěné povětšinou do období adventu. V minulém roce však vznikl nový projekt pana Františka Štátného s názvem Místa známá i neznámá, s podtitulem Hudebně literární putování po významných kulturně historických objektech Mělnicka. Na různých místech regionu budou moci lidé naslouchat hudbě doplněné mluveným slovem, které jim prostředí, v němž se právě budou nacházet, přiblíží. Někdy si možná některá místa posluchači pouze připomenou, někdy možná s překvapením zjistí, že místo dnes již pozapomenuté má svou ne zcela nezajímavou minulost.

V minulém roce se uskutečnily dva koncerty: 3. října 2004 v kostele sv. Vavřince v Mělníku - Pšovce a 24. října 2004 v hudebním sálu mělnického zámku Lobkowiczů. V první části cyklu účinkovali Robert Hugo (cembalo, varhany); program: Kerll, Kuhnau, Bach, Vivaldi) a Gabriela Filippi (průvodní slovo), v druhé zazněly v podání komorního souboru Concerto Praha a Romana Fed-

chuka (housle sólo) skladby Mozartovy a Vivaldiho Čtvero ročních období, průvodní slovo přednesli Ilona Němcová a František Černický (HDP při MOOS).

Texty zpracovala Renata Špačková. V Občasníku je otiskujeme v nezkrácené původní podobě, která byla měněna z důvodu nutnosti vytvořit vyvážený celek hudby a mluveného slova.

KOSTEL SV. VAVŘINCE V MĚLNÍKU - PŠOVCE 3. října 2004

„Velký jsi, Hospodine, a vši chvály hodný, velikost Tvá je nevýstížitelná a moudrost Tvá nemůže býti změřena! A Tebe chváliti chce člověk, tak malá část Tvého stvoření! Člověk, sténající pod břemenem smrtelnosti, sténající pod svědectvím svého hříchu, svědectvím, že se pyšným protivíš. A přece chváliti Tebe chce člověk, tak malá část Tvého stvoření! Ty povzbuzuješ člověka, aby Tě s radostí chválil, neboť stvořil jsi nás pro sebe a nepokojně jest srdce naše, dokud nespočine v Tobě!“

Aurelius Augustinus:

Vyznání; kniha první, hlava první – Velikost Boží

Sv. Augustin, biskup a učitel církve, „Učitel milosti“, největší církevní otec křesťanského západu, od jehož narození 13. listopadu 2004 uplynulo 1650 let, mnoho prožil, přemýšlel a trpěl, dokud nenašel cíl a smysl vlastní existence.

Od mládí s nepokojným srdcem, žijícím povrchním životem šel k člověku, který se setkává s Boží milostí cestou vnitřního života a s pomocí modliteb jeho matky, sv. Moniky. V roce 387 přijal křest, o čtyři roky později byl vysvěcen na kněze a založil komunitu bratří, pro niž kolem roku 400, tehdy již jako biskup, píše řeholi. V téže době uveřejňuje svá významná – svůj vlastní životopis.

Jím sepsanou řeholí se řídí Řád bratří sv. Augustina, Ordo Fratrum Sancti Augustini, který byl založen roku 1256 a krátce na to uveden do Čech. Prvními kláštery řádu byly Pivoň a Svatá Dobrotivá, které ovšem původně náležely vilemitům, a tak je klášter na Pšovce prvním klášterem u nás založeným přímo pro nově vzniklý augustiniánský řád.

Pamětní kniha pořázená roku 1712 převorem Benignem Sichrovským ke vzniku kláštera uvádí: *„...byl založen či začal být zakládán léta Páně 1264 dvěma urozenými rytíři Smilem z Cítova a Pavlem z Luštěnic, kteří k němu připo-*

jili svůj dědičný majetek, totiž pole, pastviny, převozná na Labi a mlýn, ležící nad potůčkem Pšovkou, zvláště však mu odevzdali kostel sv. Vavřince mučedníka, starší než sám klášter.“

Nejstarší prameny pro označení kláštera neuvádějí název Pšovka, ten je označován jako klášter sv. Vavřince pod Mělníkem, někdy dokonce jako klášter v Mělníce. Však také nechybělo mnoho a mohli jsme, slovy archeologa Petra Meduny, dnes jezdit na Pšovce po náměstí a nikoli po kruhovém objezdu, neboť archeologické nálezy dokazují přesuny obyvatel mezi oblastí kolem potoka Pšovky a areálem hradiště na mělnickém kopci.

A kdo byl sv. Vavřinec? Byl žákem a pomocníkem papeže Sixta II., který se stal obětí pronásledování křesťanů za císaře Valeriána. Ještě před smrtí světil některé drahocennosti, tedy předměty cenné pro křesťany, svému arcijáhnovi Vavřinci. Císařský náměstek však chtěl, aby poklad odevzdal. A protože pro Vavřince byl největším pokladem křesťanský lid, shromáždil před císařským palácem 10. srpna roku 258 své věřící, v předních řadách mrzáky a nemocné. Valerianus reagoval okamžitě. Vavřinec byl hnán na pahorek Viminale, ze všech stran bičován a nakonec na roštu nad ohněm umučen.

O starším období pšoveckého kláštera nemáme mnoho věrohodných zpráv, z doby předhusitské pocházejí především zprávy o jeho majetku, včetně dvou sporů, které augustiniáni vedli s městem Mělník.

První se týkal hory, lidově zvané Svině, před branou města Mělníka – rozuměj Labskou branou. Roku 1374, za císařovny Elišky, bylo rozhodnuto, že hora má nadále patřit klášteru, který si na ní nově zřídil vinici.

Druhý spor, v roce 1402, se týkal krčem a věcí, které se prodávaly kolem kláštera a kostela na svátek sv. Vavřince a po celou jeho oktávu, tedy v průběhu osmidenní oslavy. Mj. je tento spor dokladem, že již tehdy byl svátek patrona kostela i kláštera velkou událostí, která přitahovala poutníky i prosté návštěvníky.

Husitské války znamenaly pro pšovecký klášter, stejně jako pro většinu českých klášterů, zánik, o němž však nevíme nic určitého. Klášterní komunita přestala existovat ve chvíli, kdy Mělničtí přijali husitský program, čtyři pražské artikuly, tedy na přelomu března a dubna roku 1421.

Po husitských válkách byl klášter poměrně brzy obnoven, nepochybně existoval již v roce 1453. Období vzestupu je spojeno se jménem převora Fridricha z Michalovic, který ve funkci působil mimořádně dlouhou dobu 33 let, v letech 1560 – 1593. Dbal nejen o vlastní klášter a jeho hospodářské budovy, ale také se významně zapsal do vývoje klášterní vsi Pšovky založením nové vsi Michalovice, která později s Pšovkou splynula. Za něj Zdislav Berka z Dubé a z Lipého na Mělníce a Jablonném obnovil kapli Navštívení Panny Marie, jež měla sloužit jako místo posledního odpočinku berkovského rodu.

Další významnou osobností augustiniánského řádu, která v něm zastávala významné postavení, byl Benignus Sichrovský, významný barokní teolog, autor knihy rozjímání na základě spisů sv. Augustina, překladatel - z latiny do češtiny přeložil např. Augustinovu řeholi, převor kláštera v Pšovce v letech 1710 – 1713 a 1716 – 1718. Založil již zmíněnou klášterní pamětní knihu, dal sepsat klášterní urbář.

Tehdy už měl klášter na Pšovce za sebou neklidné 17. století, poznamenané nejen událostmi třicetileté války. Již roku 1611 byl totiž klášter vydrancován mělnickými odvedenci. Klášterní pamětní kniha cituje zprávu převora Caribdia, který pustošení líčil následovně: *„Právě uplynulého roku 1611 dne 17. února byl klášter sv. Vavřince, ležící pod městem Mělníkem, nekřesťansky a strašně ozbrojenou rukou přepaden různou nevázanou verbeží, kterou město poslalo k odvodu. Klášter byl obsazen, vyplundrován, všechno, co uviděli, rozbili, prastaré oltáře rozsekali na kusy, Nejsvětější Svátost i se schránkou odnesli a roztloukli, mnoho vzácných svátých ostatků pošlapali, hroby mrtvých otevřeli, těla vytáhli, ozdoby a klenoty, které na nich našli, si vzali s sebou, a tak bez příčiny řečený chudý klášter do základů zničili a zpusožili, že by se kamení slítovalo.“* Následující obnova dala kostelu dnes převažující podobu.

Rozsáhlé stavební aktivity, a to především obnova klášterních hospodářských budov, jsou později spojeny s převorem Augustinem Maffayem, který stál v čele kláštera v letech 1744 – 1754. Rok před jeho nástupem došlo k události, která jistě ovlivnila náboženský život Pšovky a okolí. 4. června 1743 bylo založeno při klášteře arcibratrstvo Panny Marie Utěšitelky. Celou slavnost popisuje pamětní kniha: *„Již na svátek*

Letnic, jenž tehdy připadl na 2. červen, bylo večer z klášterního kostela vedeno do mělnického děkanského kostela procesí s obrazem Panny Marie Utěšitelky, který tam byl vystaven na oltáři v presbytáři, načež se před ním konaly slavnostní zpívané nešpory. Vlastní slavnost začala až 4. června ranní mší v děkanském kostele, kterou sloužil převor pražského augustiniánského kláštera u sv. Kateřiny. O deváté hodině dorazila procesí z Liblice, Nebužel, Vysoké, Záboří, Lužce, Vrbna, Vliněvsí a Liběchova a o půl desáté všechna tato procesí spolu s procesím mělnickým vyrazila do klášterního kostela v Pšovce, kde měl české kázání mělnický děkan Václav Košín, zatímco před kostelem kázal pro německé poutníky řepínský farář Eliáš Havlata. Poté byla přečtena bula potvrzující založení arcibratrstva, bylo zvoleno jeho představenstvo, načež sloužil slavnou mší staroboleslavský děkan a asesor pražské konzistoře Jan Frick. Pak už přišlo jen pohoštění a večer slavnost uzavřel ambroziánský hymnus.“

Arcibratrstvo Panny Marie Utěšitelky bylo zrušeno Josefem II., stejně jako roku 1795 samotný klášter. Konvent začal být využíván pro potřeby lobkowiczského panství, kostel sv. Vavřince se stal farním. Poslední převor, Blažej Marek, se stal farářem, ovšem na krátkou dobu. Zemřel zde 9. října 1791 „za zvuku zvonů zvučících lid k vyslechnutí mše svaté“.

KONCERTNÍ SÁL MĚLNICKÉHO ZÁMKU 24. října 2004

*Tys propasti dno, svršek,
já nejmenší krůpějíčka,
ty jsi slunce okršlek,
já jeho malá jiskřička,
ty jsi květu samý květ,
já jsem jen pejří polední,
rosy's rosa, nový's svět,
já pak bublínka večerní.*

*Já mlha, mráz, kruh ledu,
tys radosti neskončenost,
náchylný k bídám, k pádu,
tys pak pevná trvánlivost.
Já jsem kroužek bolesti,
ty jsi stalostalá pevnost,
já jsem kolo žalosti,
ty jsi neskončená radost.*

V srpnu roku 2002, za velké povodně, vtrhla rvavě do kostela spodní voda a poškodila stavbu samu i barokní mobiliář. Následovala celková obnova kostela včetně restaurování mobiliáře, které odstraňovaly nejen poškození způsobená povodní, ale také důsledky dlouhodobě zanedbané údržby.

Současná podoba kostela sv. Vavřince je výsledkem staletí trvajícího stavebního vývoje. Jeho počátky spadají do období rané gotiky, dnešní podoba mu vtisklo především baroko. Mnohé prvky jednotlivých stavebních etap byly po dlouhou dobu ukryty. Až oprava pláště kostela v roce 1996 přinesla objev velkého gotického okna ve východním průčelí kostela, obnova po povodni odhalila raně gotické sedile s vloženou mladší raně barokní úpravou, dále renesanční sanktuarium a konečně v lodi byly objeveny pod dřevěnými oltáři barokní iluzivní oltáře s výjevů Ukřižování a Sv. Jan Nepomucký (viz příspěvek M. Mádlů Nástěnné malby Jana Ezechiela Vodňanského v kostele sv. Vavřince v Pšovce u Mělníku).

Obnova přispěla také k tomu, abychom si uvědomili pozapomenutou augustiniánskou minulost kostela. Sv. Augustin na nás shlíží na hlavním oltáři, který doplňují sochy sv. Fulgence a sv. Tomáše z Villanovy. Nad svatostánkem je umístěn obraz Panny Marie, Matky dobré rady. Na bočním

oltáři stále je – od roku 1734 – obraz Panny Marie, Matky potěšující. Zobrazení dalších svatých a blahoslavených v augustiniánském řádu zvláště ctených teprve na svůj návrat čekají, obnova ještě nebyla dokončena. Ale tady je již čas ukončit naše vyprávění o klášteře obutých augustiniánů v Mělníku – Pšovce, místě poněkud pozapomenutém, které se z centra obce Pšovky stalo nezaslouženě po jejím připojení k tzv. Velkému Mělníku v roce 1923 místem kdesi na předměstí. Pšovka ale má svou bohatou minulost a je na čase ji respektovat.

A na samý závěr ještě jednou slova Aurelia Augustina: „*Od Tebe, můj Bože, jsem se naučil rozeznávat dar od ovoce. Dar jest věc sama, kterou dává, kdo udílí potřebné, jako peníze, pokrm, nápoj, šat, přístřeší a podobnou pomoc; ovoce jest dobrý a správný úmysl dárcův.*“

Aurelius Augustinus:

*Vyznání; kniha třináctá, hlava dvacátá šestá
– Radost a užitek ze skutků milosrdenství*

Použitá literatura:

Aurelius Augustinus

Vyznání

Praha, Kalich 1990

Mělník - Pšovka, sborník vydaný při příležitosti znovuotevření kostela sv. Vavřince v Mělníku - Pšovce obnoveného po povodni roku 2002, Mělník, Město Mělník 2004

*Já kvílení, bublání,
tys zpěv, zvuk, pěkné varhany,
toužení, naříkání,
pronikáš na všechny strany.*

*Tys světlem, já temnosti,
já bláto, a tys čistota,
tys milost, já tesknosti,
tys bezpečnost, a já psota.*

*Ty jsi sladkost a já jed,
tys lahodný, já kyselý,
já žluč, hořkost, a tys med,
já smutný, a tys veselý,
já nemoc, tys zhojení,
já zimnice, tys uzdravení,
já hřích, ty odpuštění,
já nepravost, tys spasení.*

Co Bůh? Člověk? táže se Bedřich Bridel v neklidném pozemském světě uprostřed 17. století, v období nabitým rozpory, které vedly k náboženské, politické i územní roztříštěnosti Evropy.

Místa známá a neznámá v koncertním sále mělnického zámku
foto: Aida Legnerová - Lihová

Místa známá a neznámá v koncertním sále mělnického zámku
foto: Aida Legnerová - Lihová

Doba měla svůj odraz v umění. V 17. století vzniká poslední univerzální umělecký sloh nazývaný baroko. Barokní umění se vymanolilo ze sevřetí renesančních uměleckých zásad, přineslo dynamiku, pohyb, dramatictost, a tím i schopnost uchvátit lidskou duši. Baroko přineslo skvělou podívanou v režii geniálních umělců.

I z Mělníka zaznívá hlas plný obav z pozemského bytí spojený s prosbou ke všemohoucímu Bohu:

*Rok svou končí už pouť;
rač učinit konec i strastem,
Kriste, by z půdy nám vzket'
radostný pokoj a mír,
aby už občany sužovat přestali
vojín a kořist.
Nový když nastává rok,
nové i štěstí se zrodí!
Tento rok 1678
dejž, Bože, šťastnej, pokojnej
vlasti naší, zemi Český,
spravuj, říd, chraň obce městský,
zahlad, zažeň nepřátely;
ty, kteříž by koliv chtěli
neb myslili nám škoditi
a nás v svou moc podmaniti,
zemi s lidmi, města všechna
zkaziti, zruš všemoc božská.
V tomto pak městě Mělníce
svornost, láska mnohem více,
způsob, ať na další léta
upřímná, stálá trvá ta,
předně ke cti, chvále boží,
potom k rozmnožení zboží
celé obci, ať Tě chválí,
Tebe, slavný Kriste králi!*

Jan Hynek Vidimský, mělnický radní písař

Strasti provázely nejen Mělnické, ale většinu Evropy v důsledku třicetiletého válečného konfliktu. Alespoň v krátkosti naznačme, co se ve městě odehrávalo.

Mělník byl před Bílou horou tradičně kališnický, bohoslužby se konaly v chrámu sv. Petra a Pavla a v kostelíku sv. Ludmily na Pražském předměstí. Do českého stavovského povstání se zapojil umírněně – půjčkami finančních prostředků direktorům i uznáním volby Fridricha Falckého, roku 1620 koupil zkonfiskované panství augustiniánského kláštera v Pšovce. Trestem za účast v povstání byla pro královské město nad soutokem konfiskace řady nemovitostí včetně výmazu klášterního statku z desk zemských, začala postupná rekatolizace realizovaná různými prostředky: vypovídacími dekrety, působením jezuitů či pověstnými dragonádami, tedy dosazením vojska. Výsledkem je v roce 1628 převážně katolické město, jemuž císař obnovil privilegia a navrátil mu konfiskované statky. Ne všichni však s katolickou vírou byli vnitřně ztotožnění, což se projevilo např. v době saského vpádu v letech 1631 – 1632, kdy byly obnoveny bohoslužby podobením a kdy se také vrací někteří emigranti. Tehdy došlo k události, o které se můžeme dočíst na jednom z náhrobníků v kostele sv. Petra a Pavla. Z náboženských důvodů zemřel násilnou smrtí mělnický měšťan, katolík Melichar Schulz, kterýžto čin připomínal dlouhou dobu kříž u zámecké brány (dnes v zámecké kapli). S nepřátelskými vojenskými vpády spojenými s příchodem evangelických kněží se musel Mělník vypořádávat v průběhu 30 válečných let několikrát, naposledy za obléhání Prahy švédskými vojsky v roce 1648. O dva roky později Mělničtí obdrželi od místodržících list, v němž se oznamuje, že je císařskou vůlí, aby všichni, bez rozdílu stavu, kteří chtějí žít v království, byli katolického vyznání. Výrazem naplnění této vůle byla také obnova Švédů zničeného kostela sv. Ludmily a obnova kaple sv. Barbory v mělnické radnici.

Poškození kostela a radnice nebylo jedinou újmou, kterou město Mělník v průběhu války utrpělo. „Ke zkáze přišla škola, špitál, záduší, hradby a jiné stavby, zpusťována byla pole, vinice neobdělány.“ Dílo zkázy dovršily požáry v letech 1646, 1652 a 1681, v jejichž důsledku byly opraveny a přestavěny městské domy i zámek v barokním slohu. Tehdy však město muselo čelit ještě jedné hrozbě.

*Rok ten (1680) šťastně sme skonali,
mnozí v strachu jej přechkali.
Rána morová ukrutná
navštívila místa mnohá:
na vejchodu i západu,
poledni i na nešporu (tj. na severu).
Mělník, město cejsařové
věnní, bylo i ve mdlobě;
ztratilo kolik hlav vzáctných
z raddy, městu pohodlných.*

Matej Bernard Vojáček, mělnický radní písař

2. ledna 1446 zastavil Ferdinand III. mělnické panství včetně zámku hraběti HEŘMANU ČERNÍNOVI Z CHUDENIC, zakladateli moci černínského rodu, významnému českému politikovi a diplomatu. V císařských službách působil od dob Rudolfa II. Matyášem byl roku 1616 pověřen vedením poselstva k osmanskému sultánovi, které bylo úspěšné, dosáhlo uzavření příměří na dobu 20 let. Z Cařihradu si přivezl jako císařský vyslanec dary, jejichž část můžete spatřit v dnešní zámecké expozici, v pracovně Augusta Longina Lobkowicze. Věrný zůstal Heřman císaři i za stavovského povstání, na jeho straně bojoval na Bílé hoře. Zatímco na staroměstském poprišti skončili svůj život Heřmanův starší bratr Diviš i jeho přítel Kryštof Harant z Polžic a Bezdružic, s nímž se Heřman vydal na konci 16. století přes

Benátky do Jeruzaléma a Káhiry, Heřman sám stoupal po žebříčku vysokých dvorských funkcí a bohatě rozšířil rodinné majetky.

Jak vypadal mělnický zámek v době, kdy se Černínové stali jeho zástavními držiteli, tedy v polovině 40. let 17. století? „V zámku nejsou žádná okna, kamna ani dveře, ba i kamenná ostění dveří byla vojáky zničena, pod taškovou střechou byly odříznuty některé trámy a střecha byla na dvou místech proražena.“

Heřman Černín neprodleně zahájil nejnutnější opravy, ale roku 1651 bezdětný zemřel. Hlavním dědicem černínského majetku se stal jeho synovec HUMPRECHT JAN, člověk vychovaný v jezuitských kolejích a čerpající zkušenosti z cest jižní a západní Evropou, kde se mu otevřela důležitá duchovní střediska současné evropské vzdělanosti, která byla po všech stránkách protikladem válkou zchudlému domácímu prostředí. Roku 1650 vstupuje na vídeňský dvůr ovládaný italskou hudbou, italským divadlem, italským písemnictvím. Když potom zdědil po svém prastrýci velký majetek, stává se mecenášem italských literátů, sám se pokouší o italskou básnickou tvorbu a nakonec si nachází manželku v mladé italské markýze, dvorní dámě císařovny, Marii Dianě Hippolitě z Gazolda. Ovlivněn těmito zkušenostmi, stává se Humprecht Jan zakladatelem černínské sbírky obrazů i inciátorem stavby černínského paláce.

Za jeho držení se stává mělnický zámek obyvatelný. Roku 1677 byl vymalován v loggii prvního patra severního křídla erb Černínů s dvojím nápisem, českým a německým, obsahující celý titul tehdejšího držitele: „Humprecht Jan svatě říše římské hrabě Černín z Chudenic, první držitel černínského fideikomisu, skutečný pán na Gieshüblu, Nejdeku, Vinoři, Velichovkách, Schönhofu, Ledcích, Vliňovsi, Kostí, Kosmonosech, Schmidberce, Landsteině, Kostomlatech, Žďáře, Radonicích, Tyništi, Stakořích a Schlüsselburce, rytíř zlatého rouna, J. M. C. a K. skutečný tajný rada, nejprvnější komorník, kr. místo-držící a soudce zemský v kr. Č., ke sněmu již po osmé principální komisař, po tři léta u Benátské republiky císař. ambasador a král. panství a zámku Mělníka zástavní držitel.“

Do tváře tohoto muže můžete pohlednout tady na mělnickém zámku, neboť jeho podobu zachytil asi roku 1668 na rozměrném plátnu Karel Škréta.

Roku 1681 postihl Mělník již zmíněný požár, při němž lehlo popelem téměř celé město a postižen byl i kostel a zámek – jeho střecha, půda hlav-

ní budovy, dřevěná stavba nad branou, hostinec Peklo a stavby mezi hostincem a severním (renesančním) křídlem zámku.

Rok nato umírá Humprecht Jan a Mělník zdědil jeho nejstarší syn HEŘMAN JAKUB. Otcova smrt ho zastihla na cestě po Evropě, kam byl vyslán, aby mu byla zajištěna důkladná odborná a aristokratická příprava, aby získal schopnost rychle a samostatně se orientovat, protože, slovy jeho otce Humprechta Jana, „neexistuje pro všechny stejné pravidlo, ale rozum musí sám umět vše poznat, což přijde nejenom s věkem, ale může se částečně uměle rozvinout; je tedy nutné rozum pěstovat a cvičit, hlavně přemýšlením a hlubokým uvažováním nad tím, co je dobro a zlo ve všech skutečích, které každý z nás musí vykonat nebo jimž se musí vyhnout. Rozum (který je jediný pán domu, a pokud je dobrý, nemůže všechno dopadnout jinak než dobře) se zvětší také cvičením a opatrnou konverzací s moudrymi lidmi a hlavně četbou.“

Pečlivě připravená cesta Heřmana Jakuba vedla přes Německo do Itálie, dále projel Savojsko a jižní Francii, poté pokračoval do Španělska a Portugalska. Z návštěvy Anglie sešlo v důsledku otcovy smrti. Mladý Černín si vedl deník, a to v jazyce země, kde se právě nacházel. Krátce jím zalistujeme: Řím – „po mši v jedné z kaplí pod kostelem sv. Petra jsem si spolu s různými německými kavalíry prohlédl papežovy komnaty ve Vatikánu; zahradu plnou soch; galerii, která je více než čtyři sta kroků dlouhá; knihovnu, kde se nachází kromě jiných vzácností Starý zákon, knihovna Martina Luthera, Vergilius, Terencius... • prohlédli jsme si palác Borghesů, ve kterém jsou v přízemí nádherné komnaty, celé vyzdobené na nejvyšší míru mramory a jinými velmi cennými kameny, deskami ze stříbra, zrcadly, obrazy a dalšími cennými věcmi • navštívil jsem řádového důstojného pána, který je považován za velmi dobrého v disputaci. Nabídl mi, že bude rozmlouvat, a snad, jestli se mu to podaří, obrátí mého sluhu z luteránské víry na víru katolickou. • šli jsme do sv. Pavla. V tomto kostele se nachází pozlacený dřevěný strop, nejkrásnější v celém Římě, a říká se, že odtud ďábel odnesl sloup do Prahy. Tento sloup je k vidění v kostele sv. Petra a Pavla na Vyšehradě. • Benátky - před polednem jsem si prohlédl nejprve velký palác San Marco a tam jsem viděl velice okázalé sály vyzdobené nádhernými malbami, v nichž se konají porady... V těchto pěti sálech byly vystaveny práce z dílen různých národů... Poté jsem si prohlédl kostel sv. Marka, kterýžto je považován za div světa, neboť jeho stěny jsou obloženy nádherně

zhotovenými mozaikami. • protože byl svátek sv. Marka, viděl jsem nejprve v paláci slavobrány připravené pro hostinu, kterou dóže každoročně o tomto svátku pořádá, a pak jsem vyslechl mši, při níž hrála nádherná hudba, a viděl jsem procesí a další slavnosti konané v kostele sv. Marka.“

V deníku najdeme i záznam setkání s hrabětem Morzinem, tedy příslušníkem rodu, jenž hrál roli i v životě Antonia Vivaldiho. Ten Václavu Morzinovi v roce 1725 dedikoval cyklus dvanácti houslových koncertů op. 8, na jehož počátku stojí snad nejoblíbenější Vivaldiho hudba – Čtvero ročních období.

Po vynuceném návratu se Heřman Jakub ujímá roku 1682 černínského majetku, jehož součástí se stalo mělnické panství i zámek, které roku 1687 prodal císař Leopold I. Černínům do dědičného vlastnictví. Heřman Jakub chtěl ze zámku učinit místo, které by mohlo důstojně plnit úlohu občasného sídla majitele - nikoli stálého, neboť Černín zároveň budoval pražský a vídeňský palác a vlastnil více zámků, včetně sňatkem nově nabytého Jindřichova Hradce.

Od roku 1690 probíhaly na zámku poškozením válkami i požárem rozsáhlé stavební práce, které dost změnily jeho podobu. Adaptovány byly stávající části zámku, nad branou vyrostla nová budova, především pak bylo vystavěno nové jižní křídlo, v jehož sále, zvaném koncertní, se naše akce konala. Nejzajímavější částí tohoto prostoru je západní stěna, která nese původní sgrafitovou výzdobu západního křídla s vyobrazením delfínů a okřídlených ptáků, kteří jsou prostrídáni vázami. Autorem stavby jižního křídla, které mělo mít původně pouze jedno patro, byl černínský architekt Giovanni Battista Maderna, který roku 1690 opakovaně na Mělníku pobýval. Mělnické přestavby se patrně také účastnil další černínský architekt Domenico Edigio Rossi, stavební práce vedli postupně dva stavitelé, a to mladoboleslavský Francesco Ceresola, s jehož jménem se setkáváme i při obnově kostela sv. Ludmily, a Giovanni Battista Allio.

Roku 1695 se Heřman Jakub rozhodl, jak píše v pozdějším listě, obnovit ze zvláštní úcty ke sv. Ludmile „prastarou kapli, jež podle obecného názoru lidí byla sv. Ludmily a v níž byla sv. Ludmila pokřtěna“. V následujícím roce se již pracovalo na vnitřním vyba-

vení kaple, oltářní obraz s námětem Křtu sv. Ludmily namaloval kadaňský malíř František Maxmilián Schieffer. Ještě téhož roku, tedy 1696, bylo žádáno o její vysvěcení. Kaple se dodnes nachází v severozápadním rohu zámku v prvním patře.

Heřman Jakub hrabě Černín zemřel roku 1710. V té chvíli byli oba jeho synové ještě nezletilí. Rozdělený majetek spravovaly jejich poručnice. Mělník připadl Františku Antonínovi, avšak panství vedla jako poručnice jeho matka Antonie Josefa, rozená Khünburgová. I s ní se můžeme na mělnickém zámku díky dochovanému portrétu dodnes setkat.

František Antonín zemřel jako devětatdacetiletý v roce 1739, dědičkou mělnického panství se stala jeho jediná dcera Marie Ludmila, která uzavřela roku 1753 sňatek s Augustem Antonínem Josefem knížetem z Lobkovicz, čímž Mělník přešel do majetku lobkowiczkého rodu. Nejedná se ale o jedinou změnu, která v této době nastává. Majitelé panství totiž stále více dávali přednost před sídlem na mělnickém zámku sídlu v Hoříně. Mění se ale i společnost. Začíná převládat přísně rozumový při-

stup ke skutečnosti, nastupuje osvícenství, v umění klasicismus.

Použitá literatura:

- Hora – Hořejš, Petr*
Toulky českou minulostí 4
Baronet 1995
- Česká touha cestovatelská*
(Cestopisy, deníky a listy ze
17. století)
Praha, Odeon 1989
- Kultura baroka v Čechách a na Moravě*
Praha, Historický ústav 1992
- Brožovský, Miroslav*
Mělník
Praha, SSPPOPSK 1987
- Sedláček, August*
Hrady, zámky a tvrze království
Českého 15
Praha, 1927
- Bláha, Jaroslav – Šamšula, Pavel:*
Průvodce výtvarným uměním 3
Praha, Práce 1996
- Kalista, Zdeněk*
Korespondence Zuzany Černínové
Praha, Melantrich 1941
- Černín, Heřman Jakub*
Deník z cesty po Itálii
in: Souvislosti 2002

Halada, Jan
Lexikon české šlechty
Praha, Akropolis 1992

Kilián, Jan
Mělnická rekatolizace a náboženská
emigrace, rukopis
Mělník 2004

Špačková, Renata
Mělnická zastavení 1
Mělník 2003

Stáhlík, Josef
Z veršů ve starých radních
manuálech mělnických
in: Mělnicko - vlastivědný sborník
kraje Dykova, 2.,
1939, č. 2, s. 33 – 39

Kunský, Josef
Čeští cestovatelé 1
Praha, Orbis 1961

Hanzal, Josef
Čechy po Bílé hoře
Praha 1990

Zámek Mělník - průvodce expozicí
Mělník 2004

Zámek Mělník – stavebně historický průzkum
(Zahradník, Pavel: Dějiny budovy)
Praha, SURPMO 1983

Poděkování manželům Bettině a Jiřímu
Lobkowiczovým za nezištné poskytnutí prostor
zámku Mělník na tuto akci.

SLAVNOSTNÍ KONCERT V CHRÁMU

SV. PETRA A PAVLA

1. května 2005

Zatímco v minulém kalendářním roce se uskutečnil slavnostní koncert v chrámu sv. Petra a Pavla

1. května v souvislosti se

vstupem České republiky do Evropské unie, v letošním roce byl uspořádán k příležitosti zahájení rekonstrukce varhan tohoto kostela. Skladby Antonia Vivaldiho a Johanna Sebastian Bacha zazněly v podání Mělnického pěveckého sboru pod vedením Františka Štátného a komorního souboru Concerto Praha. Přítomno bylo na 230 posluchačů.

Rekonstrukce varhan byla započata restaurováním skříňné posítku, která je zasazena v kruchtě a byla již v takovém stavu, že hrozilo její zřícení. Skříň byla demontována restaurátory za asistence varhanářů – restaurátorů. Vrátit by se na své místo měla v září. Tato akce však představuje začátek dlouhé a finančně nákladné cesty za kvalitním hudebním nástrojem, který si město zaslouží. Vždyt každoročně pořádaný cyklus varhanních koncertů se stal již neodmyslitelnou součástí mělnického léta.

ZPRÁVY

Stále zpřístupnění chrámu sv. Petra a Pavla

Od 14. listopadu 2004 je kostel sv. Petra a Pavla pro veřejnost přístupný nejen tradičním vchodem přes severní předsíň, ale také od západu z vyhlídky.

Vstoupit do chrámu novogotickými dveřmi z doby Hilbertovy restaurace, která objevila do té doby zazděný pozdně gotický vchod, nyní může každý, a to denně v době od 9 do 19 hodin (v zimě do 16 hod.). Z důvodů bezpečnostních není možná volná prohlídka interiéru, zájemce zastaví nově osazená mříž pod kruchtou, kterou vykoval p. Miroslav Šváb. Město Mělník na ni přispělo částkou 100 000 Kč, a tak pomohlo realizovat cíl Proboštství Mělník zpřístupnit kostel. Nyní sem mohou přicházet návštěvníci města, pro něž je tato pozdně gotická památka nadregionálního významu vyhledávaným cílem, jistě sem ale zavítají i mnozí, kteří touží spočinout zde chvíli v tiché modlitbě.

Před proboštstvím však nyní stojí další úkoly, které vyplynuly z výše uvedeného kroku. Pod kruchtou byl dosud umístěn obraz Kristus

v Emauzích, který býval v refektáři kapucínského kláštera a nejednodu- chou cestou se dostal na „provizorní místo“ v kostele sv. Petra a Pavla. Provizorium trvalo desetiletí, během nichž byla značně narušena omítka za deskou, na níž byl obraz přichycen. Sám obraz nemá rám a při jeho rozměrech (š 627 cm, v 177 cm) je jeho pořízení poměrně nákladnou záležitostí. Rozměry však přinášejí další problém, a to nové umístění obrazu, který se málokam vejde. Pravdě- podobně jej budete moci spatřit na severní stěně presbytáře kostela.

Mnozí z vás asi využijí možnosti prohlédnout si alespoň právě nabízenou formou chrám sv. Petra a Pavla. Jistě nebudete litovat. Pohled k východu (k oltáři) i k západu (do volné krajiny) potěší snad každého.

Oprava gotické věže chrámu sv. Petra a Pavla

V minulém roce jsme v rámci Dnů evropského dědictví pořádali Den pro věž. Netušili jsme, že než se rok s rokem sejde, bude vyčleněno na její opravu ze státního rozpočtu 5 milionů korun. Z příspěvku Města Mělník (z výtěžku vinobraní) bude financováno zpracování projektové doku-

mentace, které bylo svěřeno kanceláři Hulec & Špička (akad. arch. Mikuláš Hulec, ing. arch. Daniel Špička), z jejichž prací lze připomenout např.: komplexní projekt záchrany kaple Božího těla v areálu chrámu sv. Barbory v Kutné Hoře, projekt architektonických a konzervačních úprav interiéru románské kaple chebského hradu, projekt obnovy renesančního kostela Nanebevzetí Panny Marie v Horním Maršově.

S pracemi by se mělo začít ještě v tomto kalendářním roce. Cílem je oprava krytiny bání, krovu, ochozu a oprava a úpravy interiéru věže s cílem jejího zpřístupnění.

GALERIE VE VĚŽI TAKOVÝ JSEM JÁ

výstava fotografií Jiřího Čermáka,
1. 3. – 2. 4. 2005

V mělnické Galerii ve věži se uskutečnila dne 1. března 2005 v 19 hodin vernisáž výstavy fotografií Jiřího Čermáka pod názvem Takový jsem já. Není to poprvé, co se objevily jeho postřehy z cest městy, putování přírodou či z akcí, které se uskutečňují v našem městě. Ve vzpomínkách na první výstavu bychom se museli vydat do roku 2002, kdy jeho záběry detailů z architektury města zahajovaly činnost galerie Petrklíč v ZUŠ Mělník, následovala výstava Co oči přehlédnou a kam nedohlédnou na mělnické radnici v roce 2003 a v říjnu uplynulého roku výstava k 10. výročí souboru Jarošáček opět v ZUŠ.

A co nabídl výstava nejnovější? Nejstručněji bychom ji mohli vymezit dvěma okruhy: architektura a příroda, přičemž mnohdy se nám oba mohly různými způsoby prolínat. Sledovali jsme západy slunce – po každé jiné a jinde, hru světél a stínů (balustráda kruchty kostela, zvonice se světlem pronikajícím přes žaluzie), uviděli jsme, nebo spíše jsme tušili, bijící zvony – vše z kostela sv. Petra a Pavla v Mělníku, který je neustálým zdrojem inspirace. Stejně jako se nad námi rozevřela klenba tvořená podzemními korunami stromů, prošli jsme i klenbou boční lodi kostela Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci u Kutné Hory – v obou případech s pocitem nekonečna. Z kruzby gotického okna mělnického kostela najednou vylétl motýl. A už se před námi

rozevřel vějíř schodiště Santiniho genia a vzápětí konstrukce Eiffellovy věže. Zrcadlení věže v okně věže, pavučina babího léta, život písčivců...

Možná se někomu mohlo zdát, že podobným způsobem se dívá na svět i on a mohl si říci: „Takoví jsme my.“

HUDBA – DIVADLO – POEZIE

Setkání III v Regionálním muzeu Mělník

Již potřetí se konalo na počátku doby adventní v mělnickém muzeu Setkání. S kým? S hudbou, divadlem a poezií, nebo chcete-li s Hudbou – Divadlem – Poezií (HDP). V prvním nás

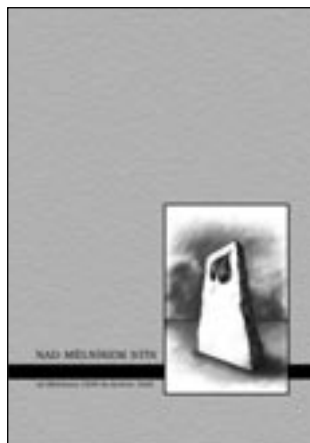
navštívili velikáni světové poezie William Shakespeare a Rabíndranát Thákur, jimiž došlo ke spojení dvou odlišných částí světa, druhé Setkání bylo věnováno lásce – mezi mužem a ženou, ale i k místu, kde jsme se narodili a kde žijeme. Třetí bylo věnováno „našemu spoluobčanu spisovatel, básník, překladateli, milovníku rodného Mělníka a všech krásných jevů, jež oslavují život a lidská přátelství“ – panu Vratislavu Štovičkov, který byl jako jediný v jubilejním roce města Mělníka oceněn in memoriam Zlatým řádem svého města. Dopřejme si i na těchto řádcích alespoň malé setkání:

*Vzpomínáš? Mělník. Město tvého mládí.
Svět zídke z opuky, hřáli se na nich hadi.
V trnkových keřích dole pod vinicí
milenci měli tajnou zpovědnici
pod nebem plným papírových draků.*

*Mé drahé město dávných dětských lásek,
máš zadumanou tvář, už také plnou vrásek.
Kdo koho opustil, ty nás – nebo my tebe?
Znovu se vracíme. Jenže už v očích zebe
šerosvit života beze snů, bez zázraků.*

*Vzpomínáš? Řeka... hejna tažných ptáků
A srdce dokořán... A nebe bez oblaků
To je tak dávnó.*

obálka publikace Nad Mělníkem stín

STÍN NAD MĚLNÍKEM

– nový příspěvek k regionální historii

Pozornost Evropy byla v minulých dnech obrácena k významnému výročí ukončení druhé světové války na tomto kontinentě. Smyslem oslav a vzpomínkových akcí ve všech demokratických státech, kterých se tato dosud největší tragédie ve větší či menší míře dotkla, bylo ocenit hrdinství bojovníků, kteří se postavili se zbraní, ale často i s holýma rukama, nacistické snaze o zotročení, nebo dokonce likvidaci evropských národů. Mnozí z těchto statečných položili za svobodu svou i těch druhých životy.

V den státního svátku 8. května byla na mělnické radnici slavnostně předána osobnostem, které se podílely na zahraničním i domácím odboji, vyznamenání – Zlaté a Stříbrné řády města Mělníka in memoriam. Vzpomínka na jejich oběti byla důstojně uctěna pietními akty u památníků, které postavili vděční občané. Město Mělník zvolilo pro toto důležitější 10. květen, neboť právě v tento den zde skončila příchodem ruských a polských vojsk druhá světová válka.

Pro paměť budoucím, kteří neprožili hroznou dobu okupace, a jako poděkování aktivním účastníkům odboje vydalo město Mělník publikaci „Stín nad Mělníkem“ s podtitulem od Mnichova 1938 do května 1945. Přílohou této publikace je reedice sokolského dokumentu z roku 1945 z pera Josefa Stáhlíka, řed. reálného gymnázia.

Cílem všech, kteří na publikaci „Stín nad Mělníkem“ pracovali, bylo zachytit „sine ira et studio“ – objektivně – události let 1938 – 1945. Velký dík patří panu Františku Černickému, který práci sestavil, i jeho spolupracovníkům z redakční rady. Práce je určena všem občanům. Pamětníci si ožíví své prožitky, těm šťastnějším, kteří tuto dobu znají jen z podání učebnic a z doslechu, se dostane autentických fundovaných informací. Autor a všichni jeho spolupracovníci však mysleli hlavně na naši mládež, a proto se obracejí na učitele dějepisu všech stupňů škol, aby využili tohoto dokumentu k trvalému připomínání žákům a studentům, jak rychle jsme svobodu ztratili, kolik obětí stálo potom její znovuzískání a varovali před extremistickými, zatím sice okrajovými, ale potenciálně velmi nebezpečnými organizacemi. I Hitler začínal na okraji tehdy ještě křehké německé demokracie.

Mgr. František Purš

POZNÁMKA K OBRAZU

Karla Škréty z kostela sv. Vavřince v Pšovce

Sylva Dobalová, Ústav dějin umění AV ČR

Restaurování obrazů hlavního oltáře kostela sv. Vavřince v Mělníku - Pšovce po povodni v roce 2002 odhalilo zapomenuté kvality obou maleb. V nástavci oltáře se nachází menší obraz sv. Augustina, jehož řeholi augustiniáni přijali; hlavní výjev ukazuje scénu ze života sv. Vavřince, jemuž je kostel od středověku zasvěcen. Tento příspěvek se snaží upřesnit příběh obrazu sv. Vavřince, který byl naposledy přiblížen ve velmi kvalitním sborníku, vydaném ku příležitosti znovuotevření kostela v roce 2004.

Po poničení kostela a kláštera řádu obutých augustiniánů přistoupil v letech 1659 – 1662 převor Sebald Wendelius k přestavbě. V té době - konkrétně roku 1661 - vznikl i nový hlavní oltář (nezachovaný), pro který byla objednána malba od nejvýznamnějšího soudobého českého umělce, Pražana Karla Škréty (1610 – 1674). Námět byl zvolen v souladu se zasvěcením kostela. Sv. Vavřinec byl mu-

čedník raného křesťanství v době vlády císaře Valeriána. Ten začal opět křesťany pronásledovat a nařídil, aby kněží opustili Řím. Papež Sixtus II. byl uvězněn a popraven, Vavřinec však, jako nejvyšší ze sedmi jeho jáhnů, pokračoval ve své činnosti šíření slova božího a také křtil. Do úschovy dostal Vavřinec drahocenné nádoby, které sloužily při liturgických obřadech a o které jako jáhen asistující

Karel Škréta
Svatý Vavřinec, hlavní oltář kostela sv. Vavřince
v Mělníku - Pšovce
foto: Petr Bareš

130. VÝROČÍ OD UVEDENÍ PRODANÉ NEVĚSTY V MĚLNÍKU

4. dubna roku 1875 byla v sále hotelu Vykysal (dům U Zlatého hroznu na náměstí Míru) uvedena Smetanova Prodaná nevěsta – poprvé na venkově v podání ochotníků, byť mírně zkrácená v nejnáročnějších částech. Připomenutím této významné události kulturního života města byl 4. května 2005 slavnostní koncert v Masarykově kulturní domě v Mělníku, na němž zazněla díla známých českých i světových skladatelů v podání předních umělců. Úvodní slovo přednesl pan František Černický:

Dámy a pánové, vážení spoluobčané,

v listopadu loňského roku jsme vzpomínali významného, 730. výročí našeho města. V MKD byl uspořádán slavnostní koncert členů opery Národního divadla. Četní mělničtí občané, účastníci slavnostního večera, zřetelně vyjadřovali své dojmy a pocity uspokojení. Bylo snadné pochopit významní Boženy Němcové o tom, že „hudba je sladká, líbezná mluva, každému srdci srozumitelná.“

Důvod k uspořádání dnešního koncertu je znám. Uplynulo 130 let od doby, kdy v našem městě poprvé zazněly tóny árií ze Smetanovy „Prodané nevěsty“. Co asi přivedlo naše předchůdce k těmto kulturním aktivitám? Zřejmě poznali, že Bedřich Smetana představuje svou programovou představou české opery cosi významného, co z opery činí hlavní nástroj k povznesení české hudby, literatury i výtvarného umění; že

se z ní stává v oné době takřka nejdůležitější činitel kulturního vývoje vůbec. Smetana spatřoval v opeře mimořádně důležitý prostředek posilování národního sebevědomí, který měl navenek, před cizinou, reprezentovat tvořivé schopnosti národa. Z toho vyvodil jak její aktuální umělecké úkoly, tak společenské poslání. Připomeňme si jen sled jeho nejznámějších děl: Braniboři v Čechách, Prodaná nevěsta, Dalibor, Libuše, Dvě vdovy, České tance, cyklus Má vlast, Hubička, Tajemství, Čertova stěna. Při tom České tance, částečně cyklus Má vlast a poslední tři opery tvořil v době, kdy již zcela ztratil sluch. Rozsáhlé dílo vznikalo v časovém rozmezí let 1863 – 1882. Nevládný osud mu umožnil začít tuto práci až jako člověku téměř čtyřicetiletému. Zasloužených poct se mu dostalo s velkým zpožděním. V r. 1876 při premiéře Hubičky, v r. 1882 při sté repríze Prodané nevěsty, při souborném provedení Mé vlasti v r. 1882 a při dvojím otevření Národního divadla v r. 1881 a 1883, kdy zazněla Libuše. Rok nato již umírá.

Zatímco ochotnické divadlo na Mělníce začíná, za podpory Jana Františka rytíře z Neuberku, působit od března 1833 (v hostinci Vincence Hoffmanna ve Svatováclavské ulici), tak Zpěvácký spolek nabízí svůj nejvýznamnější kulturní výkon ve dnech 4. a 18. dubna 1875, tj. před 130 lety v domě U Zlatého hroznu, v sále u Vykysalů. Prodaná nevěsta měla velký úspěch a dočkala se vysokého ocenění a po-

chvaly i u kritiky v pražských listech. Vrchol obrozeneckého snažení se projevil i u nás. V r. 1884 Zpěvácký spolek uspořádá koncert ze skladeb B. Smetany na oslavu jeho 60. narozenin. Ale i pozdější kulturní aktivity mělnických hudebníků a divadelníků byly povzbuzující. V r. 1914 uspořádán „Smetanův koncert“ k 30. výročí jeho smrti; v r. 1922 byla hrána Pěvecko-hudebním spolkem spolu s členy Vojana Prodaná nevěsta v hořínském parku, a to třikrát s velkým úspěchem. V r. 1928 Mělník hostil Českou filharmonii, kdy za řízení Václava Talicha byla provedena Má vlast.

Mělnický hřbitov je místem posledního odpočinku dvou hudebních veličanů. Na prosté desce čteme jména: Jaroslav Krombholc a Maria Tauberová. Jejich vynikající interpretace Smetanových děl (Dalibora, Libuše, Prodané nevěsty, Dvou vdov, Hubičky a Mé vlasti) stala se více než důstojnou oslavou Smetanova génia.

Vážení přátelé, dnešní koncert má připomenout nejen ono 130. výročí zdejších kulturních snah a zušlechťujících aktivit mělnických občanů. Bylo by skvělé nalezlati by i současná doba své „nové obrozenecké“ období, pomohla-li by zjasňovat tak často zasmušilou tvář dnešního světa, vlévat sílu a naději do lidských srdcí.

Vážená paní Boženo Němcová, pochopí-li opravdově současník Vaše slova „hudba je sladká, líbezná mluva, každému srdci srozumitelná“ a ztotožní-li se s nimi, bude to dobrá zpráva pro nás pro všechny.

knězi již dříve pečoval, a místo toho, aby tento „církevní poklad“ vydal císaři, rozdal cennosti chudým. Před císařským palácem pak shromáždil věřící v čele s mrzáky a ukázal je císaři jako největší poklad církve. Za to byl posléze bičován a upálen na železném roštu, který se stal jeho atributem (10. srpna 258).

Na obraze nicméně vidíme v umění málo běžnou scénu, která postrádá atributy typické pro sv. Vavřince. Mladý světec v bílé albě a červené štole nebo dalmatice je obklopen davem věřících, zejména starců, žen a dětí, o které se jako jáhen staral. Odehrává se zde zřejmě navrácení zraku nemocnému římskému vojákovu nebo jeho léčení, mohlo by se případně jednat i o křest. V pozadí můžeme tušit vězení, kde je vidět vztyčenou postavu, snad papeže, a ohniště. Výjev souzní s hlavním posláním řádu augustiniánů, kterým je duchovní správa, a činy sv. Vavřince poukazují na vzdání se bohatství a následování chudého Spasitele, jak je vyznává tento žebrový řád.

Archivní pramen o datu vzniku obrazu, jak byl publikován Pavlem Zahradníkem ve zmíněném sborníku, je důležitým a novým svědectvím stejně jako zde publikovaný koncept zápisů sestavených po roce 1729, který také upozorňuje na obraz z „*ruky sl. malíře p. Karla Škréty*“. Přesto je třeba dát tyto zprávy do souvislosti s již dříve publikovaným názorem legendárního historika umění Jaroslava Neumanna, který se Karlem Škrétou do hloubky zabýval. Neumann upozornil na to, že obraz na hlavním oltáři kostela v Pšovce je pravděpodobně dílem Karla Škréty mladšího (1646 – 1691). V tomto smyslu se o něm vyjádřil již v katalogu z roku 1974, kde jej jen letmo připomněl v souvislosti se Škrétovou odlišně komponovanou kresbou sv. Vavřince z Národní galerie, která ukazuje právě dramatický výjev pálení Vavřince na železném roštu.

Ve své novější knize *Škrétové* se potom Neumann blíže věnoval právě opominutému synovi Karla Škréty. Karel Škréta ml. byl spolupracovníkem a následovníkem svého otce. Jeho obrazy se od otcovy tvorby odlišují větší lyričností, typikou hlav, způsobem práce se štětcem, někdy ale také větší schematicností záhybů rouch nebo poněkud klopotnými davovými scénami s postavami drobnějšího měřítka a tělesných proporcí. Některé z jeho obrazů jsou již v duchu nově nastupujícího výtvarného názoru ovlivněny drama-

Karel Škréta
Svatý Vavřinec, hlavní oltář kostela sv. Vavřince v Mělníku - Pšovce, detail
foto: Petr Bareš

tičtějším temnosvitom. Mimo svých prací v otcově dílně, kdy lze jejich podíl velmi těžce rozeznat, a cestě do uměním proslulé Itálie vystudoval Škréta ml. práva, stal se úředníkem a získal hodnost rady Nejvyššího purkrabského soudu, zemřel ale již ve věku 45 let. Mezi jeho známá díla patří např. obraz *Zvěstování Panně Marii* z kostela sv. Jindřicha na Novém Městě v Praze; další *Zvěstování* spolu s pěti obrazy *Mariánského cyklu* můžeme vidět v kostele sv. Havla na Novém Městě, v litoměřickém dómu se nachází jeho *Archanděl Rafael s malým Tobiášem*. Národní galerie v Praze vlastní jeho obraz *Uzdravení slepého Tobiáše* dříve připisovaný Škrétovi staršímu, v expozici v klášteře sv. Jiří na Pražském hradě je vystaven působivý citlivý obraz *Zvěstování P. Marii*, který malovali otec i syn dohromady.

S mělnickým obrazem Sv. Vavřince lze srovnat zejména *Obětování P. Marie* v mariánském kostele ve Staré Boleslavi, kde oba malíři opět spolupracovali a který vznikl zřejmě v roce 1674. Zajímavý je detail ženské tváře v šátku (skryta v davu), který je na obou obrazech velmi podobný. Neumann v případě obrazu v Boleslavi navrhuje, že by se mohlo jednat o umělcovu ženu, resp. matku Škréty ml., a domnívá se, že jsou zde zpodobeni také oba malíři (Škréta st. zhruba ve středu obrazu, tvář vedle kněze, Škréta ml. z pohledu diváka po levě straně a pod ním paní Škrétová). Popudem k takovéto interpretaci mu bylo to, že tyto tři postavy na sebe upozorňují vyhlášením z obrazu a že jejich tváře jsou značně netradiční a mají portrétní ráz.

Analýza malířského stylu mělnického obrazu, který navíc Neumann znal jako velmi ztemnělý a takřka nečitelný, nebyla ale jediným důvodem, proč se domníval, že obraz namaloval Škréta mladší. Určil jej díky pozůstalostnímu inventáři, který byl vyhotoven nedlouho po smrti umělce, 3. září 1691. Velmi pečlivě jsou v něm sepsány věci nalezené v umělcově domě. Pod položkou č. 153 byl zapsán „Velký obraz, na němž sv. Štěpán od neb. pana starého Škréty malovaný, který však porušený jest a náležel do kláštera na Šopku pod Mělníkem“. Pod následujícím č. 154 se nacházel: „V té velikosti týž obraz v nově kopírovaný, který na místě téhož na Šopku přijíti má.“ Je tedy zřejmé, že syn maloval podle poničeného obrazu otcova stejně velkou kopii, záhadou ale zůstává, jak mohl být původní obraz po třiceti letech poničený. Mohlo k tomu snad dojít následkem nějaké nešťastné události v kostele. Ze zprávy není ale zřejmé, zda-li byla kopie zcela dokončena (zdá se, že spíše ne); a někdo tedy musel obraz dokončit alespoň nanesením závěrečných vrstev ochranných lazur. Tak by snad mohla být vysvětlena zhoršená kvalita malby ve ztemnělé partii s vězením, kam byl později domalován letící andílek, sňatý v roce 2004 restaurátory.

Pečlivý čtenář předchozích řádků si jistě uvědomil, že inventář hovoří o obraze sv. Štěpána a nikoliv sv. Vavřince. K záměně Vavřince za Štěpána mohlo nicméně pro stejné oblečení dojít snadno, jak uvažuje i Neumann. Z archivního výzkumu p. Zahradníka ve sborníku *Mělník - Pšovka* vyplývá sice, že v 17. století byly v kostele v hlavní lodi

zřízeny celkem tři oltáře, přičemž na jednom z vedlejších byl obraz s tématem *Kamenování sv. Štěpána*, ale v zápise není, narodil od zkoumané malby na hlavním oltáři, uveden jako práce Škréty. Štěpán byl stejně jako Vavřinec jáhen a často se vyskytují pospolu; po objevení Štěpánova hrobu v roce 415 byly jeho ostatky přeneseny do Říma a uloženy do hrobu ke sv. Vavřincovi; podle legendy se Vavřinec pohnul k jedné straně, aby udělal místo.

Uvedený zápis z inventáře ukazuje, že věc týkající se Pšovky byla v době smrti Škréty ml. aktuální a že průvodce zapisující komise s ní byl obeznámen; v inventáři nenajdeme jinou tak podrobnou zprávu. Umělec navíc zemřel zřejmě nečekaně během rozdělané práce. Obraz tedy musel být umístěn zpět v Pšovce po roce 1691. Zřejmě v první třetině 18. století pak byl vyhotoven nový oltář, který je nyní na místě, a obraz se stěhoval znovu, aby byl vložen do nového oltáře. Zápis v inventáři a obraz sám je také základním důkazem pro to, že Škréta ml. maloval rozměrná oltářní plátina a nebyl pouhým kreslířem grafických předloh nebo spolupracovníkem stárnoucího otce, za jakého býval považován. Přes tento podrobně vyprávěný příběh je nicméně zřejmé, že mělnický výjev se sv. Vavřincem nám přes velký příspěvek archivního bádání a kunsthistorické intuice všech na svá tajemství ještě neodhalil.

Použitá literatura:

Petr Bareš – Jiří Brodský

Restaurování dvou obrazů z hlavního oltáře kostela sv. Vavřince v Mělníku - Pšovce. In: Renata Špačková (ed.), Mělník – Pšovka Mělník 2004, s. 88 – 91.

Pavel Zahradník

Dějiny kláštera obutých augustiniánů v Pšovce u Mělníka Ibidem, s. 7 – 35 (zejména s. 21).

Jaromír Neumann

Karel Škréta (1610 – 1674) Praha 1974 (s. 204, čk. 118 a obr. č. 142).

Jaromír Neumann

Škrétové Praha 2000 (zejména s. 143 – 144).

Pp. Petr Bareš a Jiří Brodský, akademičtí malíři, kteří restaurovali oltářní obraz kostela sv. Vavřince, se neztožňují s názorem na autorství Karla Škréty ml.

NÁSTĚNNÉ MALBY

Jana Ezechiela Vodňanského

v kostele sv. Vavřince v Pšovce u Mělníka

Martin Mádl, Ústav dějin umění AV ČR

Ničivá povodeň, která v roce 2002 tragicky postihla řadu obcí České republiky, způsobila závažné škody také v prostorách bývalého kláštera augustiniánů-eremitů v Pšovce u Mělníka, situovaného nedaleko labského břehu. Jedině obětavým úsilím a vstřícností řady institucí a podniků, i díky osobnímu nasazení, pochopení a citlivému postoji jednotlivců, mezi nimiž je třeba jmenovat duchovního správce Římskokatolické farnosti Mělník - Pšovka P. Jana Juchu, MS, se během pouhých dvou let podařilo vzácné duchovní a kulturní středisko rehabilitovat. Během obnovy klášterního kostela sv. Vavřince a restaurování jeho uměleckého zařízení navíc došlo k několika zajímavým objevům.¹⁾ Tímto drobným příspěvkem si dovoluujeme doplnit poznatky k jeho barokní výzdobě.

Dnešní podoba kostela sv. Vavřince při bývalém klášteře augustiniánů – poustevníků v Pšovce je, podobně jako u celé řady dalších středověkých chrámových staveb, určena barokní adaptací původní středověké architektury. Chrám si svou základní dispozicí a svým zaklenutím v presbytáři přes pozdější úpravy uchoval v mnohém raně gotický ráz, který získal při zbudování po polovině 13. století. Podstatným způsobem se však do jeho architektury otiskla pozdně barokní úprava, jejímiž nejvýraznějšími výsledky jsou nová kasulová okna a vestavba varhanní kruchty. Kolem poloviny 18. století získal kostel také podstatnou část svého mobiliáře.²⁾

Při nedávném restaurování kostela byly po odstavení dvou bočních oltářů v chrámové lodi objeveny torzálně dochované barokní nástěnné malby, které představují dva iluzivní oltáře, malované freskovou technikou.³⁾ Malovaná oltářní architektura (stupňovité portály s rozeklanými archivoltami, které jsou vynášeny tordovanými dřívky) rámuje na stěně malované oltářní retábly. Na epistolní straně lodi je proveden obraz Ukřižovaného Krista se sv. Máří Magdalénou klečící u paty kříže. Na straně evangelijní se na stěně nachází obraz sv. Jana Nepomuckého rozjímajícího nad otevřenou knihou a krucifixem. Český patron levicí ukazuje na dvojici andílků, z nichž jeden přidržuje kartuši s českým zemským znakem, druhý pak ukazuje na ústech připomíná světovou legendární mlčenlivost při za-

chování zpovědního tajemství. V pozadí spatřujeme světcovo svržení do Vltavy z pilíře Karlova mostu.

Nejspolehlivějšími doklady autorství a datace barokních maleb bývají původní malířské signatury, případně archivně dochované písemné zprávy, např. smlouvy nebo účty. Jejich zachování však není žádnou samozřejmostí a právě k malbám ze Pšovky nám takové doklady chybí. Lze snad jen uvažovat o tom, že barokní malířská výzdoba, z níž se nám do dnešní doby zachovalo jen malé torzo, snad vznikla za převora Augustina Maffaye, který stál v čele konventu v letech 1744 – 1754 a který zde rozvinul rozsáhlejší stavební aktivity.⁴⁾ V případě nástěnných maleb z kostela sv. Vavřince je však možné učinit pokus o bližší autorské určení ještě rozborem malířského projevu.

Typ iluzivně malované oltářní architektury, která představovala charakteristický, divadelně efektní projev barokní vizuální kultury (její tvorba přitom byla ekonomicky méně náročná než trojrozměrná architektura v dražších a obtížněji zpracovatelných materiálech, jakými bylo dřevo, nebo umělý či dokonce pravý mramor) se ve střední Evropě šířil od počátku 18. století vlivem praktického i teoretického příkladu významného italského jezuitského malíře a architekta Andrey Pozza. Na jeho dílo přímo navázali další umělci spjatí s řádem Tovaryšstva Ježíšova. V Čechách to byl zejména Jan Hiebl a později pak bratři Kramolínové. Iluzivně malovanou

oltářní architekturu však známe mimo jiné také od západočeského malíře Františka Julia Luxe.⁵⁾ Jednalo se tedy o druh výzdoby, která byla v českých zemích v průběhu 18. století dosti častá. Žádnému z právě jmenovaných umělců přitom malby v Pšovce připisat nelze, přestože například podstatně většímu Hieblovu oltáři z jezuitského chrámu v Klatovech z roku 1716 se malované oltáře z augustiniánského kostela svým tvarem vcelku blíží.

Ani ikonografie a základní kompozice nástěnných obrazů, které jsou malovanými oltářními architekturaми lemovány, nebudou pro určení autorství dostatečně spolehlivým vodítkem. Náměty obou totiž patří v baroku k těm nejběžnějším a ani jejich kompoziční inscenační zpracování, které je ostatně velmi jednoduché, v zásadě nepatří k invenčním.

Chceme-li v určování maleb postoupit dále, musíme si všimnout spíše takových detailů, jakými jsou umělcova práce s barvou, traktování jednotlivých postav a způsob podání tělesných partií, jakými jsou ruce, oči, nos, ústa, uši apod. Jak bylo již dříve rozpoznáno, výtvarné zpracování právě těchto detailů patří ke kritickým a nejnáročnějším a každý umělec je obvykle uchopil poněkud odlišným způsobem. Tento způsob si malíř zpravidla osvojil již v počátku své tvorby a neopouštěl jej v průběhu celého svého života. Gesta, jimiž umělec uvedené detaily zobrazoval, pak představují jakési průkazné znaky individuální tvorby, které lze rozlišovat tak jako lze odlišit rukopis různých pisatelů.

K tomu, abychom v anonymní malbě rozpoznaly na základě malířského rukopisu konkrétního umělce, je však třeba poměrně velké množství srovnávacího materiálu i jistou dávku štěstí, abychom našly malby příbuzné a navíc takové, u nichž lze autorství určit lépe. V případě maleb ze Pšovky se to podařilo díky prováděné podrobné fotodokumentaci nástěnných maleb v Praze a v jejím okolí.⁶⁾ Teprve nedávno byl rozpoznán stejný autor nástropních maleb v kostele sv. Ignáce při bývalé jezuitské koleji na pražském Novém Městě, v křížovníckém kostele Nanebevzetí P. Marie a sv. Mořice v Řevnicích a kapli Nejsvětější Trojice v křížovnícké rezidenci v Ďáblicích. Ve všech jmenovaných případech se

malby shodují plošným kladením pastelových barev, vícenásobným opakováním několika figurálních typů, způsobem podání drapérií a zejména pak schematicky vyjádřenými tělesnými partiemi.⁷⁾ Těmto malbám se pak podstatným způsobem blíží nástěnné obrazy z Pšovky: příbuzné typy k tváři sv. Jana Nepomuckého nalezneme v bočních kaplích u sv. Ignáce i na obraze sv. Václava nad kruchtou v Ďáblícké kapli; tvář, naklonění hlavy a oděv Máří Magdalény je blízký postavám na nástropní malbě s námětem Nalezení sv. Kříže v Řevnicích; andělci blízce dvěma andělkům u nohou sv. Jana Nepomuckého se vyskytují jak v chrámu sv. Ignáce, tak v kostele řevnickém atd. Všechny tyto malby jsou si podobné také jednoduše řešeným, pastelovým koloritem (popelavě šedý inkarnát umučeného Kristova těla na kříži je ostatně blízký morbidnímu pojetí povražděných příslušníků thébské legie v řevnickém kostele).

Autora výše uvedených maleb bylo možné určit zprvu jen hypoteticky, neboť žádná z nich není signována a další přímé důkazy o jejich autorství také chyběly. Autor maleb však začal být hledán v osobě pražského malíře Jana Ezechiele Vodňanského (1673 – 1758), který je archivně doložen ve službách jezuitů i křížovníků s červenou hvězdou, i když v souvislosti s jinými zakázkami, jejichž výsledky se nám nedochovaly. Jinou, byť nepřímou indicií Vodňanského autorství je archaičnost jeho malířského projevu. Přestože uvedené malby vznikly kolem poloviny 18. století, jsou výtvarně blízké projevu konce století předchozího. Malby v kostele sv. Ignáce byly dokonce v odborné literatuře doposud kladeny do 17. století a teprve v rámci nedávno publikovaného archivního průzkumu bylo možné jejich vznik položit do roku 1741.⁸⁾ Vysvětlení je jednoduché: Vodňanský, který prokazatelně pracoval i ve svém značně vysokém věku, se učil malovat v 80. a 90. letech 17. století a svůj výtvarný projev během života příliš neměnil.

Spolehlivější důkaz o Vodňanského autorství uvedených děl se podařilo nalézt teprve zcela nedávno, v písemné pozůstalosti jiného umělce, Jana Quirina Jahna (1739 – 1802). Jahn, poslední představený staroměstského malířského cechu, byl vzděla-

Jan Ezechiel Vodňanský: Sv. Jan Nepomucký (detail nástěnné malby), kostel sv. Vavřince v Mělníku – Pšovce
foto: Jiří Čermák

Jan Ezechiel Vodňanský: Zasnoubení Anny s Jáchymem (detail nástropní malby), kostel sv. Ignáce na Novém Městě, kaple sv. Aloisia z Gonzagy, 1741
foto: Martin Mádl

ným umělcem, který celý život sbíral materiály k biografiím českých i zahraničních umělců a zabýval se také uměleckou topografií Prahy. V archivu Národní galerie v Praze, kde se dnes nachází Jahnova pozůstalost, nalezneme také stručné, tužkou zběžně načrtnuté popisy výzdoby několika pražských kostelů – mimo jiných také sv. Ignáce. Zde je za autora nástropních maleb jasně určen Vodňanský (s výjimkou kaple sv. Borgiáše, kterou maloval v roce 1717 Jan Hiebl).⁹⁾

Malíř Jan Ezechiel Vodňanský, učený umělec, od něhož se docho-

valo rukopisné pojednání o farmaceutických přípravcích, drahých kamelech a způsobech přípravy barev, byl výkonným a všestranným umělcem – dekorátorem, který se mimo jiné věnoval i tvorbě dočasných dekorací, např. těch, které zdobily svatovítskou katedrálu v době kanonizace sv. Jana Nepomuckého. Z jeho monumentální tvorby je známa především výzdoba kapitulní knihovny v Mladotově domě na Pražském hradě (ta je však provedena technikou oleje na omítce, a tak se od fresek ve zmíněných kostelech barevnou výstavbou obrazu a svým celkovým výrazem odlišuje). Díky zjištěním, která byla učiněna na Novém Městě, v Řevnicích a Ďáblicích, i díky objevům maleb v Pšovce můžeme dnes poznání o díle tohoto pozapomenutého pražského umělce podstatným způsobem rozšířit.¹⁰⁾

1 Na tyto objevy upozornili autoři sborníku věnovaného historii augustiniánského kláštera a jeho kulturním a uměleckým hodnotám, Renata Špačková (ed.), *Mělník – Pšovka. Sborník vydaný při příležitosti znovuvysvěcení kostela sv. Vavřince v Mělníku – Pšovce obnoveného po povodni roku 2002. Mělník 2004. Srov. též Petr Macek – Pavel Zahradník – Jan Beránek, Bývalý klášter obutých augustiniánů v Pšovce u Mělníka. Průzkumy památek 8/2, 2001, s. 7 – 40.*

2 Petr Macek, *Stavební a umělecké proměny bývalého kláštera augustiniánů v Pšovce u Mělníka. Ibidem, s. 46 – 53.*

3 K nálezům maleb viz Magdaléna Bursová – Jakub Rafl, *Restaurování nástěnných maleb, kamenných a štukových děl. Ibidem, s. 78 – 81.*

4 Podrobný průzkum archivních pramenů k historii augustiniánského kláštera v Pšovce provedl Pavel Zahradník, *Dějiny kláštera obutých augustiniánů v Pšovce u Mělníka. Ibidem, s. 7 – 35 (24).*

5 Srov. Pavel Preiss, František Julius Lux, *západočeský rokokový malíř. Praha 2000, s. 109 – 114.*

6 Tato fotodokumentace je prováděna v souvislosti s grantovým projektem „Barokní nástěnná malba v Praze“ podporovaným GA ČR.

7 Na souvislost mezi zmíněnými malířskými celky upozornil Martin Mádl, *Zámecká kaple Nejsvětější Trojice v Ďáblicích a její výzdoba. Ďáblický zpravodaj. II/7, 2004, s. 4.*

8 Srov. Michal Šroněk, *Barokní malířství. In: Dějiny českého výtvarného umění. II/2, Praha 1989, s. 324 – 356 (352), Růžena Batková (ed.), Umělecké památky Prahy. Nové Město - Vyšehrad - Vinohrady. Praha 1998, s. 101 – 102. Na datování maleb rokem 1741 upozornila teprve Petra Nevimová, *Novoměstská jezuitská kolej a kostel sv.**

Jan Ezechiel Vodňanský: *Ukřižovaný Kristus (detail nástěnné malby), kostel sv. Vavřince v Mělníku – Pšovce, foto: Magdaléna Bursová*

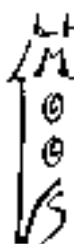

Jan Ezechiel Vodňanský: *Personifikace Víry (detail nástropní malby), kostel Nanebevzetí P. Marie a sv. Mořice v Řevnicích, po roce 1749, foto: Martin Mádl*

Ignáce v Praze. *Pražský sborník historický, XXX, 1998, s. 151 – 186; eadem, Vliv spirituality Tovaryšstva Ježíšova na výzdobné programy řádových kostelů. In: Ivana Čornejová (ed.), Úloha církevních řádů při pobělohorské rekatolizaci. Sborník příspěvků z pracovního semináře konaného ve Vranově u Brna ve dnech 4.–5. 6. 2003. Praha 2003, s. 217 – 249 (230 – 238).*

9 Poznámky jsou volně vloženy do sbírky Johann Quirin Jahn, *Auszug der bisher in Böhmen bekannten Künstler. Archiv Národní galerie v Praze, fond J. Q. Jahn, sign. AA 1222.*

10 K Vodňanského dílu srov. Antonín Podlaha - Karel Fiala, *Bývalý dům děkana metropolitní kapitoly na Hradě Pražském. Památky archeologické XXIII, 1909, s. 397 – 414; Pavel Preiss, Malířství pozdního baroka a rokoka v Čechách. In: Dějiny českého výtvarného umění II/2, Praha 1989, s. 751 – 789 (778); Tomáš Sekyrka - Vít Vlnas - Pavel Preiss, *Umění a mistrovství. Pražská malířská bratrstva 1348 – 1783. Katalog Národní galerie v Praze. Praha 1997, s. 81, č. kat. 3.3.**

OBČASNÍK mělnický, informační bulletin Mělnického osvětového a okrašlovacího spolku
Vydal Mělnický osvětový a okrašlovací spolek v květnu roku 2005

Redakční rada: Mgr. Renata Špačková, PhDr. Ilona Němcová, Mgr. Aida Legnerová-Lihová
Texty: Renata Špačková, pokud není uvedeno jinak
Ilustrace: Aida Legnerová-Lihová
Dobové pohlednice ze sbírky MUDr. Ivan Janura
Grafické zpracování: Jarka Drechslerová
Tisk: tiskárna K+H Mělník